National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4

B103/c/4/5

Second class mail registration number 1881
FEV 27 1981
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 12 (2744) XXX aastakäik — Neljapäeval, 12. veebruaril 1981 — Thursday, February 12, 1981 — Üksiknumbri hind 50 centi

Poola farmerid ei saanud ametiühingu õigust

Neile lubati ainult väheste võimupiiridega ametiühingu moodustamine

VARSSAVI — Poola ülemkohus lükkas tagasi iseseisvate farmerite nõudmise oma ametiühingu moodustamiseks kuid lubas selle asemel rajada farmeritele oma ühingu. Otsusest nähtub, et kohus katsus raskest probleemist üle saada kompromissiga, mille tööliste ametiühingu Solidaarsuse juht Lech Walesa aktsepteeris, kinnitades, et töölised ei korralda enam farmerite nõudmiste läbisurumiseks streike.

Kuna ühingul on Poola praeguste seaduste järele palju vähem õigusi ja tegevusvabadust kui ametiühingul, siis võib vaevalt loota, et farmerid selle ülemkohtu otsusega nõustuvad.

Nende surve valitsusele oleneb aga suurel määral sellest kui palju tööliste ametiühing Solidaarsus neile oma toetust annab.

Kohus põhjendas oma otsust sellega, et farmerid on iseseisvad ettevõtjad ja mitte palgalised, mistõttu neil ei ole õigust oma ametiühingut taotleda.

Solidaarsus on likvideerinud oma streigi Jelena Gora provintsis ning samuti on streikivad üliõpilased otsustanud oma streigiaktsioonid lõpetada. Poola kommunistlik partei tagandas tõenäoliselt Moskva nõudel peaminister Josef Pinkovski ja

nimetas tema asemele uueks peaministriks kindral Jaruzelski, kes on saanud oma väljaõppe N. Liidus ja keda peetakse suureks venelaste sõbraks.

Ühendriikide valitsus teatas esialgu drastiliselt, et ta ei kaalu Poolale uute krediitide andmist enne kui Poola valitsus vajalikkude reformidega ümber organiseerib oma majandussüsteemi, kuid hiljem muutis Washington oma seisukohta, teatades, et Poolale abi ja toetuste andmine on siiski kaalumisel.

Vene ekspert:

„Poola kuulub meile"

BERLIIN — N. Liidu saadik Ida-Saksamaal Pjotr Abrasimov, keda peetakse Kremli üheks parimaks välispoliitiliste küsimuste eksperdiks, kinnitas Lääne-Saksamaa televisiooni saatejaamale antud jutuajamisel, et Moskva ei saa jääda Poola sündmuste suhtes ükskõikseks, kuna Poola peab jääma kommunistliku blokiga kokkusulatatud osaks.

Pjotr Abrasimov, kes on ka Leonid Brezhnevi kaalukamaid nõuandjaid välispoliitilisel alal, kuulub partei keskkomitee koosseisu ning tema väljendused omavad seetõttu suure kaalu.

Saadik oli oma sõnade valikul siiski väga ettevaatlik ja libises mitmest temale esitatud küsimusest kõrvale.

Nii näiteks jättis ta vastamata küsimusele, kas N. Liit kavatseb oma sõjajõud Poolasse saata kui seal praegune segane olukord jatkub.

Bonni valitsuse esindaja Kurt Becker mainis Bonnis, et Lääne-Saksamaal jälgitakse Poola sündmusi suure pingega ja kardetakse, et N. Liidu punaarmee tungib sisse Poolasse. Kurt Beckeri arvates tuleks lääneriikidel oma vastuabinõusid hakata rakendama alles siis kui sissetung Poolasse on juba toimunud.

N. Liidu teadeteagentuur Tass on alustanud uue rünnakulainega Poola tööliste iseseisva ametiühingu Solidaarsuse vastu, keda süüdistatakse Poola kommunistliku partei laimamises.

Tass kritiseerib ka Poola valitsust, kes võimaldab poola töölistel ajakirjanduse kasutamist oma probleemide selgitamiseks.

Hamiltonis, Ontarios, toimusid kohalikus lahes maailma meistrivõistlused jääpurjetamises, kus N. Liitu esindasid eesti jääpurjetajad. Eestlaste käsi ei käinud eriti hästi, kuna meeskonna parim mees Matti Kuulmann tuli viiendaks. Pildil vasakul eestlaste treener Endel Vooremaa ja võistluste üks korraldajaid, kanada silmapaistvamaid purjesportlasi Harry Roman. Foto: Tommy Tomson

Eesti jääpurjetajad Kanadas

Võtsid osa maailma meistrivõistlustest Hamiltonis

Hamiltonis, Ontarios, toimusid möödunud nädalavahetusel maailma esivõistlused jääpurjetamises, millest võtsid N. Liidu esindusena osa eesti purjesportlased nelja võistlejaga, treeneriga ja ühe esindajaga. Eesti jääpurjesportlased on maailma parimad, kuid seekord jäid nad tahaplaanile. Nende parim Matti Kuulmann pidi leppima ainult viienda kohaga.

Võistlused peeti ainult ühes klassis ja nendest võttis osa 120 võistlejat Põhja-Ameerikast ja Euroopa maadest. Eestlased saabusid kohale hilja, mistõttu neil puudusid võimalused kohalike oludega ja purjetamistingimustega tutvumiseks.

Võistlused peeti ainult ühes n.n. DN klassis ja esikohale tuli ameeriklane Henry Bossett,

teiseks jäi ameeriklane Ian Gougena, kolmandaks poolakas Peter Burczinski, neljandaks ameeriklane Tim Woodhouse, viiendaks eestlane Matti Kuulmann, kuuendaks eestlane Vaiko Vooremaa ja seitsmendaks eestlane Künno Kalk. Neljas eesti võistleja Ain Vilde ja 11-daks.

Hamiltonis võistelnud eestlased on maailma parimad jääpurjesportlased.

Matti Kuulmann tuli maailmameistriks möödunud aastal, Vaiko Vooremaa noorte maailmameistriks 1980. aastal,

Künno Kalk oli möödunud aastal MM-võistlustel kolmas ja Ain Vilde 1973. aasta MM-võistlustel esimene. Meeskonna treener Endel Vooremaa on viiel korral tulnud Euroopa-meistriks.

Pärast MM-võistlusi toimusid Hamiltonis nädala esimesel poolel ka Põhja-Ameerika lahtised meistrivõistlused jääpurjetamises, millest eestlased samuti osa võtsid.

OSLO — Norralased on müünud ühe oma õlipuurimisaluse Gulnare Jugoslaaviale 80 miljoni dollari eest. Jugoslaavlased kavatsevad hakata õli otsima Aadria merest. Norralastele valmistas selle aluse Prantsuse ettevõte CEDM aastal 1977.

Ukrainlast süüdistatakse sõjakuritegudes

CLEVELAND — Ühendriikides, Clevelandis, algas ukrainlase John Demjanjuki protsess, keda süüdistatakse juutide mõrvamises natside kontsentratsioonilaagrites. Clevelandi piirkondlik kohus arutab asmajoones küsimust, kas Demjanjuk andis Ühendriikide immigratsiooniministeeriumile valeandmeid kui ta pärast Teist maailmasõda immigrandina Ühendriikidesse saabus. Valeandmete andmise tulemusena võib kohus teha kaebealuse kohta maalt väljasaatmise otsuse. Tunnistajaid on kohale toodud Lääne-Saksamaalt, Iisraelist ja N. Liidust. Kohalikud ukrainlased korraldasid protsessi vastu suure demonstratsioon-rongkäigu, kandes ukraina rahvuslippe ja plakateid, milledel kirjutatud lööklaused saatsid Venemaa põrgu.

Pahempoolsete terroriaktsioonid Türgis

ANKARA — Türgis toimus möödunud nädalavahetusel mitu pahempoolsete terroristide atakki politseiasutuste vastu, mille tulemusena neli inimest said surma, teiste hulgas ka Istanbuli politseiülema asetäitja. Izmiris ründasid terroristid politseihoonet, kavatsedes ilmselt vallutada politsei relvaladu, kuid löödi tulevahetusega põgenema. Ehkki ametivõimud nädalapäevad tagasi deklareerisid, et pahempoolsed organisatsioonid on kõik likvideeritud ja nende juhid vangistatud, kinnitavad möödunud nädalavahetuse sündmused, et kommunistidel on veel küllaltki jõudusid rahutuste ja terroriaktsioonide organiseerimiseks.

Vene diplomaadid — spioonid

STOKHOLM — Rootsi julgeolekupolitsei uurib, kas kaks N. Liidu Stokholmi suursaatkonnas töötavat diplomaati on segatud spionaazhi. Rootsi välisminister kinnitas asja Rootsi televisioonisaates. Kahtlused nende spioneerimises tekkisid pärast jugoslaavia kirjaniku ja spionaazhispetsialisti Dragan Joviuse uue raamatu ilmumist. Rootsis asuv Jovius räägib oma raamatus, et üks eriti kõrges positsioonis olev vene diplomaat on spioneerinud muuhulgas rootsi sõjalisi objekte. Erilise huvi all on olnud õhujõudude tugikohad. Teine N. Liidu diplomaat on pressinud ühelt rootsi riigiametnikult teateid ühe Euroopa riigi üle, mida ametnik on külastanud. Jovius on teinud Rootsi välisministeeriumile ettepaneku N. Liidu diplomaatide kui mittesoovitavate isikute välja saatmiseks.

Egiptus on juba maalt välja saatnud kaks N. Liidu diplomaati ja kolmas võib neile järgneda. Nad on olnud huvitatud „eesmärkidest, mis erinevad normaalse diplomaadi ülesannetest."

Suguharude vaheline vaen Zimbabwes

SALISBURY — Zimbabwe armee sõdurite vahel on tekkinud relvastatud kokkupõrkeid, mis on kaasa toonud surmaohvreid. Iseseisvaks saanud Zimbabwe armee moodustati teatavasti kahe mustade poliitilise juhi praeguse peaministri Robert Mugabe ja temaga opositsioonis oleva Joshua Nkomo partisanijõukudest, kellede vahel on arenenud äge rivaliteet. Partisaniüksused olid moodustatud mustade suguharude alusel ning nende vahelised ajaloolised lahkhelid ja vihavaen on nüüd üle kandunud Zimbabwe armeesse ja ohvitserkonda.

FRIDAY, FEBRUARY 20, 1981
at East York Collegiate Institute

SATURDAY, FEBRUARY 21, 1981
at. St. Anne's Anglican Church
270 Gladstone Avenue

Time for both Concerts 8:00 P.M.

SYMPHONY CONCERT

Symphony #1 . . . . Beethoven
Air on the 'G' String . . . . Bach
Overture . . . . Toi

— PREMIERE PERFORMANCE —

Commissioned by E.Y.S.O.
Cantata for Choir & Orchestra . . . . Toi

Soloists: Avo Kittask and Andres Raudsepp
„ESTONIA" CHOIR

Intermezzo . . . . Mascagni
Radetzky March . . . . Strauss
William Tell Overture . . . . . . Rossini

Prices: Adults $4.00, Students & Seniors $2.00

Pühapäeval, 15. märtsil kell 2 p.l. toimub
Tartu College saalis, 310 Bloor St.

VIRULASTE KOKKUTULEK

Sissepääs koos toiduga $10.—

EESKAVA

Pääsmed müügil EESTI MAJAS neljapäeva õhtuti kl. 8—10.
Informatsioon telefonil 282-7292 pr. Summa, 281-5912 pr. Libe

E.V. 63. AASTAPÄEVA KONTSERT-AKTUS

Pühap., 22. veebr. 1981 algusega kell 3 p.l. toimub Toronto Ülikooli aulas (Convocation Hall) King College Rd.

Vaimulik osa — pastor KALJO RAID
Aktuse kõne — VAIKE LUGUS
Tervitus eestlastele — E. V. aupeakonsul ILMAR HEINSOO
Tervitus kanadalastele — PEETER EINOLA
Langenute mälestamine — Võitlejate Ühing, HANS KIVI
KÕIK KUTSUTUD!

Kontsertosas kaastegevad: ESTONIA ORKESTER, T. E. MEESKOOR, T. E. BAPTISTI KOG. NOORTEKOOR, T. E. PEETRI KOG. SEGAKOOR „CANTATE DOMINO", T. E. SELTSI TÄIENDUS- ja KESKKOOL, T. E. GAIDID ja SKAUDID.
Solist — IRENE LOOSBERG, klaveril CH. KIPPER

Sissepääs $5.— koos kavaraamatuga. Gaididele ja skautidele vormis ja õpilastele ning lastele tasuta. Uksed avatud kell 2 p.l.
Pärast aktust kohvi ja suupisted E. M. suures saalis T. E. Maja ja T. E. Seltsi korraldusel.
TORONTO EESTI SELTS

VABADE EESTLASTE HAALEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Saarlaste Ühing Torontos 25. aastapäevapeol dekoreeriti kunagised esimehed valge nelgiõiega. Vasakul kinnitatakse õit just praegusele esimehele Arni Kääridile, temast paremale R. Kreem, J. Aus, L. Raun, I. Meier ja K. Ots. Foto: Vaba Eestlane

Teravili relvana

Ühendriikide suurajalehe „New York Timesi" esindaja Moskvas kirjutab oma ajalehes pühapäeval, 8. veebruaril, et kümme blokki Kremlist eemal asuvas toiduainete kauplusest leidis ta ühel päeva ostma minnes ainult pisikesi rohelisi õunapungasid, mis olid kaetud pruunide täppidega, kapsast, kartuleid, porgandeid, sibulaid ja väga viletsa kvaliteediga hakitud sealiha. Ajakirjanikule jäi mulje, et kauplus oli väga armetus olukorras ja viletsalt toiduainetega varustatud kuigi ta samal ajal konstateeris, et sellest kauplusest veidi eemal asuval vabal turul olid müüdavate toiduainete valik tunduvalt suurem. Kuid seal olid ka hinnad hoopis teistsugused ja tavalise ost- ja rahakotis ei olnud lihtsalt nii palju rublasid, et sealt endale midagi osta ja ajalehepaberisse pakitult koju saasa viia.

Olukord on siiski palju rõõmsam parteimeestele ja diplomaatlikule korpusele ettenähtud eriärides, kus leidub toiduaineid võrdlemisi rikkalikult, kuigi läänemaailmas ärahellitatud perenaiste arvates on sealgi valik võrdlemisi kitsastesse raamidesse surutud ja ei suuda kaugeltki rahuldada nõudlikumaid ostjaid.

Moskva on tavaliselt alati olnud toiduainetega paremini varustatud kui provintsilinnad ja kaugemal asuvad keskused kui nüüd, kus isegi pealinna ei suudeta enam toiduainetega enam-vähem korralikult varustada, on üldine toiduainete nappus N. Liidu võtnud juba kriisiolukorra iseloomu. Läänerriikidest pärit reisijad, kes on viibinud viimaste nädalate kestel Novosibirskis räägivad nagu ühest suust, et toiduainetekauplused on seal sulgenud oma lihakaupade osakonnad, kuna liha ei ole enam kusagilt võtta. Paljud kohalikud elanikud kinnitasid päris avameelselt, et liha pole linnas riiklikes ärides enam müügil olnud kuude kestel ning inimestel on õnnestunud ainult arukordadel hingehinna eest lihasaadusi osta väikeste eramaalappide harijailt.

Kõrgemad parteimehed, kes juba aastaid on rahvast tühiste propagandafraasidega toitnud ning räägkinud suurtest produktsioonidest ning kõrgetest saakidest, on hakanud ka ise aru saama, et rahva kannatuste mõõt võib hakata varsti üle ajama ning kui inimesed tühja kõhtu hakkavad kannatama, siis hakkavad ka paljukardetud kontrrevolutsioonilised mõtted kiiremini ja jõulisemalt liikuma, seda enam, et poola rahvas annab oma vastupanuga võitluses kommunistlike türannidega eeskuju kõigis raudeesriidetagustes maades. Partei peasekretär Leonid Brezhnev on juba isiklikult toiduainete kriisi kohta sõna võtnud, tähendades juba möödunud oktoobris, et paljud linnad kannatavad piima- ja lihasaaduste nappuse all ning olukord vajavat kiiresti parandamist.

Kuna küsimuses ei ole enam rahvamasside toiduainete koosseisu rikastamine, vaid lihtsalt elatiseks vajaliku miinimumi produtseerimine, siis on pandud kõik rattad käima praegusest kriisist üle saamiseks. Traagika seisab ainult selles, et range marksistlik-kommunistlik ideoloogia ei anna eraalgatusele suuremaid õigusi ega võimalusi toiduainete produktsiooni suurendamiseks vaid katsub ideoloogiliste fraasidega ja bürokraatlike võtetega raskustest üle saada. Möödunud oktoobris nimetati üllatuslikult partei keskkomitee poliitbüroo täisõiguslikuks liikmeks põllumajanduse ekspert 49-aastane Mihal Gorbatshev, kelle pannakse suuri lootusi tekkinud ummikust välja rabelemiseks. Kuid Gorbatshevil tuleb võidelda samasuguste raskustega ja probleemidega nagu tema eelkäijatel ja seega võib ta kujuneda ainult uueks patuoinaks, kelle kaela tulevikus süü veeretada. Tema asemele võetakse uus mees ja sama ringkäik hakkab taas korduma.

N. Liidus valitsev suur toiduainete nappus on pannud Ühendriikide uue presidendi Ronald Reagani väga delikaatsesse olukorda ja nõuab temalt juba lähemate päevade kestel tähtsa otsuse tegemist. Presidendi valimiskampaania ajal teatas Reagan Ühendriikide suurtes põllumajanduse piirkondades kõneledes farmeritele-valijatele, et Valgesse Majja pääsemisel tühistab ta president Carteri poolt kehtestatud teravilja ülejääkide väljaveokeelu N. Liitu. President lasi ennast ilmselt mõjutada venelastega suuri ärisid taotlevate farmerite esindajatest, kes pidevalt toonitasid, et vilja väljaveokeeld N. Liitu ei tekita venelastele mingeid raskusi, kuna nad võivad vilja osta ka mujalt. Farmerite ja nende esindajate seisukohta toetab huvitaval kombel väga energiliselt pagulasena Londonis elav biokeemik ja põllumajanduse ekspert Zhores Medvedjev, kes kinnitab, et Carteri otsus teravilja väljaveo piiramiseks N. Liitu on toonud venelastele rohkem kasu kui kahju. Medvedjev põhjendab oma teooriat sellega, et toiduainete kriis sunnib Kremlit tegema suuri pingutusi oma põllumajanduse olukorra parandamiseks ning nende pingutuste tulemusena suurendatakse vajalikul määral produktsiooni. Medvedjevi teooria püsib siiski väga nõrgal jalal kuna toiduainete puudus Venemaal ei ole tekkinud pingutuste puudusest vaid kommunistlikust süsteemist oma tohutu bürokraatiaga ja eraalgatuse likvideerimisega.

Paljud majandusteadlased ja eksperdid väidavad, et toiduainetel on maailma poliitika kujundamisel ja agressiivsetele riikidele mõju avaldamiseks palju suurem tähtsus kui õlil, kuna ilma autota saab inimene elada, kuid tühja kõhtu kannatada on raske. Kõik tundemärgid ja N. Liidust saabunud andmed viitavad sellele, et venelastel on praegu suuri raskusi oma rahva toitmisega ning neile toiduainete produtseerimisega. Nad vajavad selleks teiste riikide ja eeskätt põllumajanduslikult kaugele arenenud Ameerika Ühendriikide abi. Suured teraviljavarud on Reagani kätte andnud relva, mida ta saab kasutada Kremli vastu, kes Reagani oma sõnade kohaselt „rahvusvahelise terroriga, valega ja pettusega" laiendab oma võimupiire. Küsimus seisab ainult selles, kas Reagan rakendab kiirelt selle mõjuva relva või laseb ta enda sisepoliitilistest manöövritest ja mõjutustest tingituna kõrvalteedele juhtida.

K.A.

Maailma ajakirjandus pihtide vahel

Vaba ajakirjandus kannatab tsensuuri, surve ja terrori all

Sõnavabadust piiratakse tsensuuriga, survega ja terroriga suurimas osas maailmas. Maid, kus valitseb ajakirjanduse vabadus on vaevalt 20, tõdeb rahvusvaheline ajakirjanduse instituut IPI äsja ilmunud aastaülevaates.

Sünge aasta väikse positiivse erandina mainib IPI Poolat, kus valitsus nõustus augustikuu lõpul tööliste nõudel tsensuuri kergendama. Poola ajalehtedes on peagu päeviti kirjutusi, milliseid varem polnud võimalik avaldada.

Tulemusena on Ida-Saksa ja Tshehhoslovakkia toll viimasel ajal konfiskeerinud Poola ajalehti kui kontrrevolutsioonilisi".

Üldiselt on olukord siiski paljudes riikides muutunud halvemaks. IPI mainib ajakirjanduse halveima maana Lõuna-Koread. Valitsuse poolt teostatud „vabatahtlik" puhastuskampaania on laiendatud igale väljaandele, niisamuti raadiole ja televisioonile. Kokku on 1200-st toimetajast 400 kaotanud ebausaldatavaina oma töökohad. 172 ajalehte on suletud.

IPI nimetab oma aastaülevaates peagu 70 maad ja ütleb, et see raport pole siiski veel täielik.

Afganistanis oli IPI andmete kohaselt N. Liidu sissetungi ajal esimesel nädalal üle saja läänerriikide ajakirjaniku, kuid N. Liit piiras peagi läänerriikide korrespondentide tulekut ja veebruari keskel oli neist järel vaid neli. Enamus ajakirjanikke on oma töös kasutanud diplomaatide, reisijate ja Afganistani pagulaste käest saadud informatsiooni. Sellest ongi tingitud, et võitlusi ja N. Liidu kaotusi on tõenäoliselt liialt suurendatud.

Egiptuses saadi möödunud aastal esmakordselt osta iisraeli ajalehti. Sisse tuues need allusid tavakohasele tsensuuri kontrollile.

Hispaanias määrati ajakirjanikele vanglakaristusi ja suuri rahalisi trahvisummasid. Neid saadi kohtuprotsesside arvustamise pärast ajalehtedes, peamiselt just pealkirjades ja politsei solvamises. Katoliku preester, kes toimetas baskide ajalehte, määrati vanglasse „terrorismi kaitsmise" eest.

Rahatrahve ja vanglakaristusi määrati ka alasti piltide avaldamise eest.

Üks toimetaja sai tõsiselt haavata baski seperatistide kuulist.

Lõuna-Aafrikas on sadakond seadust või määrust, millega piiratakse ajakirjanduse vabadust. Uuem neist on seadus, mis takitab avaldada sõnumeid korruptsioonist ja ametivõimude väärtegudest pärast seda kui asi on juba kohtusse antud.

Haitis toovad erivaated valitsuse tegevuse kirjeldamisel toimetajaile kuni kolm aastat vanglakaristust.

Indias näib Indira Gandhi valitsus lähenevat jälle tagasi kunagisele tsensuuriajastule. Näiteks karistati Kashmiris eluaegse vanglakaristusega toimetajat või väljandjat, kes otse või kaudselt õhutab vihatundeid ühiskonnas. Valitsus ütleb, et Indias ei ole tsensuuri, aga politsei on konfiskeerinud hindu ajalehti, mis kirjeldavad hindude ja muhameeldaste vahelisi kokkupõrkeid, mis nõudsid üle saja inimese elu.

Iraani ajalehtede 1980. aasta ajalugu oli üks süngemaist.

Sadu ajalehti suleti ja nende toimetajad on vangistatud, kus nad veel praegugi istuvad.

Iraani ajakirjanike liidu kohaselt, milline organisatsioon on nüüd keelatud, on kaks kolmandikku ajakirjanikest kas maapaos, vanglas või töötud.

Iisraelis on aatomrelvad väga õrn aine. Valitsus tühistas isegi ühe ameerika ajakirjaniku volitused selle järel, kui toimetaja oli oma televisiooniraportis jutustanud, et Iisrael katsetas Lõuna-Aafrika abil oma aatompommi. Samuti keelutas Iisrael sel ainel kirjutatud raamatu.

Iisrael on ka keelustanud juutide poolt okupeeritud araabia aladel sadu araabiakeelseid raamatuid, kaasaarvatud Shakespeare'i „Veneetsia kaupmees".

Liibanonis suurenes terror nii kohalike kui ka välisriikide ajakirjanike vastu. Kaks toimetajat mõrvati ja üks, kellele pähe tulistati, võitleb surmaga. Liibanoni ajakirjanike liidu mõrvatud esimehe matustest kujunes veresaun, kus sai surma 14 ja haavata 21 inimest. Ka inglise uudisteagentuuri Reuteri esindaja lasti maha.

N. Liit küüditas ülimpiaastal teisitimõtleja Andrei Sahharovi ajakirjanike kättesaadavusest Gorkisse,

kuhu välisriikide ajakirjanikkudel pole ligipääsu. N. Liit konfiskeeris nädalas umbes 1500 välisriikide ajalehte, millest enamus olid vaimulikud. Augustikuul alustas N. Liit Poolas olnud sündmuste tõttu läänerriikide Ida-Euroopasse saadetavate raadioprogrammide häirimist.

Shveitsis süüdistati toimetajat liigse kaastunde eest maikuu lõpul toimunud rahutusest osa võtnud noortele.

Türgi sulges neli ajalehte varsti pärast seda, kui sõjavägi oli septembris võtnud võimu üle. Türgi vanim ajaleht sai siiski IPI protesti järel mõned päevad pärast sulgemist uuesti loa ilmumiseks. Vasakpoolne toimetaja piinati surnuks ja üks TV-produtsent tulistati surnuks enne sõjaväelist ülevõtmist. Pärast võimuhaaret suri vangistuses tähelepanuväärne vasakpoolne väljaandja. Terroristid mõrvasid Abdi Ipeci, kes oli üks mõjuvõimsamaid Türgi ajalehemehi.

Õnnetaaler ootab ostjaid

Inflatsioon nõuab noortetöö heaks suuremaid panuseid

Aastast aastasse kasvav inflatsioon ei ole segi paisanud mitte ainult üksikisikute ja perekondade majanduse, vaid on kahandanud ka tublisti meie ühiskondlike organisatsioonide majanduslikku kandepinda või mõnel juhul selle koguni hävitanud. See tõde kehtib küll kõige rohkem meie skautide ja gaidide malevate sissetulekute kohta. Kui perekondadel on siiski relv inflatsiooni vastu võitlemiseks näiteks kõrgemate töötasude näol, siis eesti noortel see täielikult puudub.

Eesti Gaidide Malev Kanadas ja Eesti skautide Malev Kanadas saavad noortetööks kasutatavad summad õnnetaalri müügist, mis toimub kord aastas.

Pool laekunud summast läheb üksustele, kes on tegelikult õnnetaalri müügi korraldajad.

Meie oleme harjunud nägema vilkalt ringijooksvaid vormis poisse ja tüdrukuid Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel, pakkudes nägusaid gaidide ja skautide „taalreid". Õnnetaalreid on nimelt kahte liiki: gaidide õnnetaalri sissetulek läheb tüdrukute töö korraldamiseks, kuna skautide õnnetaaler täidab sama otstarbe poiste malevas.

Õnnetaalritel on aga üks suur viga, nagu kõikidel rahadel praegusel ajastul: nende väärtus on langenud.

Näiteks 25 aastat tagasi ühe õnlek võimaldas saata Kanada posnetaalri müügist saadud sissetutiga 50 kirja, praegu ainult 7 kirja.

Sellepärast mõlemate malevate noortejuhid loodavad, et eestlaskond aitab õnnetaalrite väärtust tõsta, andes ühe taalri eesti rohkem kui üks dollar või ostes rohkem kui üks õnnetaaler. See on hea investeering eesti noortesse.

Mida noored saavad selle raha eest? Kõigepealt peaks siiski nimetama, et gaidid ja skaudid koos juhtidega maksavad liikmemakse oma üksustele, mis võimaldavad muretseda vahendeid ja varustust jooksva töö läbiviimiseks.

Õnnetaalrite müügist laekunud summad lähevad üldiseks asjaajamise kuludeks, nagu märkide valmistamine, paljundused, kirjavahetus üksustega, õppevahendid, malevate ja üksuste hoonete ja laagrialade korrashoid.

Ilma eeltooduta ei oleks mõeldav organiseeritud eesti noorte ühiskond. Õnnetaalri ostujõu tõstmine on väga tarvilik. Noored loodavad, et kõik rahvuskaaslased aitavad selleks kaasa.

Kommentaarid

Kui Ühendriikide kaitseminister Kaspar Weinberger äsja Washingtonis oma esimesel pressikonverentsil mainis, et kaitseministeerium kaalub tõsiselt neutronipommi rakendamise võimalusi ja väljavaateid Lääne-Euroopa kaitseks, siis toimus see sõnavõtt väga tõsistel kaalutlustel. Nimelt on Kongressi eksperdid põhjalikult uurinud Lääne-Euroopa kaitsemise võimalusi praeguste jõudude vahekordade juures ning selle analüüsi lõpptulemused ei ole läänerriikidele eriti rõõmustavad, võiks isegi öelda, et need on hirmutavalt murettekitavad.

Uurimuse tulemused näitavad, et NATO vajaks praegustele jõududele lisaks 11 diviisi, et kaitsta Lääne-Saksamaad ja teisi Lääne-Euroopas asuvaid riike idast suurte jõududega teostatava rünnaku vastu. Edasi selgub, et Ühendriikide tsentraalne juhtimine ja sidepidamine on halvasti organiseeritud ning et see võib aatomisõja puhul täielikult kokku variseda juba tuumarakettidega teostatud rünnaku esimestel minutitel. On tehtud ka kindlaks, et Lääne-Euroopa kaitseks reserveeritud jõudusid ei ole võimalik kiiresti värskete lisajõududega toetada. Sageli kalkuleeritakse ja arvatakse, et Lääne-Euroopa kaitsejõudusid võib vajaduse korral kiiresti Ühendriikidest saabuvate vägedega täiendada kuid see lootus on rajatud pehmetele savijalgadele, kuna Ühendriikide kiireteks operatsioonideks ettenähtud väekoondis on selleks liiga väike ja halvasti varustatud, et kujuneda venelaste suurte jõududega teostatavale rünnakule vääriliseks vastaseks.

Kongressi ekspertide analüüsi kohaselt peaksid ameeriklased lisaks senistele üksustele Euroopasse paigutama veel viis täies koosseisus hästi relvastatud soomusdiviisi. Kuid ka nendest ei piisa veel ettenähtud ülesannete täitmiseks ja neile lisaks peaksid Euroopa NATO riigid omalt poolt mängu panema kuus uut soomusdiviisi. Viie sellise ameerika soomusdiviisi organiseerimine palgasõduritest ning nende varustamine läheb maksma tohutu summa — ligikaudu 40 miljardit dollarit.

Kuid kõrvuti sellega on üleskerkinud ka odavama alternatiivi võimalus — loobuda Lääne-Saksamaa kaitsmisest ja anda kogu piirkond esialgu võitluseta okupatsioonijõudude kontrolli alla nii kauaks kui ameeriklased koos oma liitlastega Ameerikast lisajõud kohale toovad ja koos teiste NATO riikidega rünnakule asuvad. Kuid selle alternatiivi juures on suured kiusatused tuumarelvade tarvitusele võtmiseks, mis võib areneda üldiseks hävitavaks tuumasõjaks.

Nende kalkulatsioonide ja analüüside juures on mõistetav, et ameeriklased otsivad venelaste ja ta liitlaste Lääne-Euroopasse tungimise võimaluste pidurdamiseks uusi ja mõjuvaid relvi ja mõtted suunduvad paratamatult neutronipommi juurde. Mõningad Lääne-Euroopa poliitikute vihjed lasevad aga juba praegu oletada, et ameeriklastel on suuri raskusi neutronipommi Euroopa pinnale paigutamisega, kuna seal kardetakse Moskvat ärritada ja vihastada ja loodetakse detente poliitika ülessoojendamisega ja Afganistani unustamisega oma elupäevi edasi veeretada.

☆

Kanada poliitilises taevas on kõik pilved peale põhiseaduse küsimuse silmapiiri taha vajunud ja isegi paljuräägitud ja paljukirjutatud energia probleem on kadunud ajakirjanduse veergudelt ja asendunud põhiseaduse Inglismaalt kojutoomise intriigide ja telgitaguste võitluste arutamisega.

Kanada parlamendis tungib opositsioon eesotsas konservatiivide partei juhi Joe Clarkiga pidevalt peaminister Trudeaule ja tema valitsusele kallale, keda süüdistatakse selles, et ta ei opereeri põhiseaduse küsimuse korraldamiseks ausalt ja avameelselt vaid varjab oma kavatsusi. Eriti toonitatakse, et Trudeau liberaalide valitsus ei ole inglastele selgitanud Kanadas valitsevat tegelikku olukorda ning ei ole sõnaselgelt Inglismaa peaminister Thatcherile ning tema nõuandjatele põhjalikult ära seletanud, et Kanada provintsid on põhiseaduse

(Järg lk. 3)

mentaarid

hendriikide kaitseminister Weinberger äsja Washingn esimesel pressikonverentis, et kaitseministeerium õsiselt neutronipommi rase võimalusi ja väljavaane-Euroopa kaitseks, siis ee sõnavõtt väga tõsistel tel. Nimelt on Kongressi põhjalikult uurinud Lääpa kaitsemise võimalusi jõudude vahekordade ng selle analüüsi lõpptuei ole läänеriikidele eriti vad, võiks isegi öelda, n hirmutavalt murettekita-

use tulemused näitavad, et ajaks praegustele jõudude-11 diviisi, et kaitsta Läämaad ja teisi Lääne-Euroid riike idast suurte jõueostatava rünnaku vastu. elgub, et Ühendriikide e juhtimine ja sidepidahalvasti organiseeritud ee võib aatomisõja puhul kokku variseda juba tuudega teostatud rünnaku minutitel. On tehtud ka et Lääne-Euroopa kaitrveeritud jõudusid ei ole kiiresti värskete lisajõetada. Sageli kalkuleerirvatakse, et Lääne-Eurooejõudusid võib vajaduse iresti Ühendriikidest saagedega täiendada kuid on rajatud pehmetele sae, kuna Ühendriikide kiieratsioonideks ettenähtud is on selleks liiga väike ja arustatud, et kujuneda vemurte jõududega teostatanakule vääriliseks vasta-

ssi ekspertide analüüsi peaksid ameeriklased listele üksustele Euroopasama veel viis täies koossti relvastatud soomusdid ka nendest ei piisa veel d ülesannete täitmiseks ja ks peaksid Euroopa NAomalt pooit mängu panuut soomusdiviisi. Viie eerika soomusdiviisi organe palgasõduritest ning rustamine läheb maksma umma — ligikaudu 40 dollarit.

kõrvuti sellega on üleskerodavama alternatiivi või- loobuda Lääne-Saksasmisest ja anda kogu piirlgu võitluseta okupatsiookontrolli alla nii kauaks riklased koos oma liitlasneerikast lisajõud kohale koos teiste NATO riikinakule asuvad. Kuid selle vi juures on suured kiusamarelvade tarvitusele võtmis võib areneda üldiseks s tuumasõjaks.

kalkulatsioonide ja anajuures on mõistetav, et sed otsivad venelaste ja e Lääne-Euroopasse tunõimaluste pidurdamiseks mõjuvaid relvi ja mõtted d paratamatult neutroniuurde. Mõningad Läänepoliitikute vihjed lasevad praegu oletada, et ameeon suuri raskusi neutroniuroopa pinnale paigutamna seal kardetakse Moskada ja vihastada ja loodeente poliitika ülessoojendaa Afganistani ünustamiseenupäevi edasi veeretada.

☆

a poliitilises taevas on ed peale põhiseaduse küilmapiiri taha vajunud ja juräägitud ja paljukirjutagia probleem on kadunud duse veergudelt ja asenduseaduse Inglisemaalt kojuintriigide ja telgitaguste arutamisega.

a parlamendis tungib opoeesotsas konservatiivide hi Joe Clarkiga pidevalt ter Trudeaule ja tema vakallale, keda süüdistatakse ta ei opereeri põhiseaduse korraldamiseks ausalt ja selt vaid varjab oma ka. Eriti toonitatakse, et Trueraalide valitsus ei ole ingelgitanud Kanadas valitselikku olukorda ning ei ole elt Inglismaa peaminister rile ning tema nõuandjatele ult ära seletanud, et Kanavintsid on põhiseaduse

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

14. ja 15. veebr. dr. T. Sauks, tel. 461-0912

21. ja 22. veebr. dr. A. Mae, tel. 493-7231

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

ILMAR HEINSOO INSURANCE
Eesti Majas
958 Broadview Avenue, ruum 202,
Toronto, Ontario M4K 2R6
Telefon 461-0764

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

muutmise vastu Inglismaa parlamendis enne kui põhiseadus koju tuuakse.

Võitlus põhiseaduse ümber on arenenud juba nii kaugele ja võtnud juba sellised mõõtmed, et mõned ringkonnad peavad võimaliku ks Inglismaa parlamendi vastuseisu puhul põhiseaduse sinna paika jätmist, monarhiast loobumist ja Kanadas vabariigi väljakuulutamist. Parlamendis toimuvatele vaielustele jööb elavalt kaasa ajakirjandus, kusjuures on loomulik, et liberaalsed ajalehed pooldavad Trudeaud ja põhiseaduse kiiret äratoomist — isegi ilma provintside nõusolekuta — kuna konservatiivsed ajalehed leiavad, et ilma provintside koostööta ei saa seda sammu ette võtta. Valitsus, kelle selja taga seisab liberaalide tugev enamus Ottawa parlamendis, on sattunud antud olukorras suurte raskuste ja häiriva dilemma ette — kas vilistada provintside ja konservatiivide vastuseisule ning suruda Inglismaal läbi põhiseaduses kavatsetavad muudatused enne põhiseaduse kojutoomist või arvestada provintsidega ja taotleda põhiseaduses muudatusi alles pärast selle kojutoomist. Sealjuures tuleb aga arvesse võtta, et neid kavatsetavaid muudatusi inimõiguste osas pole kunagi võimalik Kanadas põhiseadusesse sisse lülitada, kuna provintsid ei saavuta selles küsimuses kunagi üksmeelt.

Ja nii need diskussioonid, vaielused ning atakid sõnas ja kirjas lainetavad edasi-tagasi, üles-alla. Mõned peavad rahvahääletust küsimusele kõige paremaks lahenduseks, kuid teised vaidlevad sellele vastu, kinnitades, et rahvahääletus lõhestab rahva. Kuid sealjuures kiputakse unustama, et rahvahääletusel peavad vähemusesse jääjad alati arvestama enamusega, mis on demokraatliku süsteemi üks esimesi põhimõtteid ja alustugesid. Viimasel ajal on ka eriti esiplaanile tõstetud asja arutamise andmine ülemkohtusse, kuna see peaks lõpliku otsuse tegema kui suured on provintside õigused põhiseaduse muutmise ja kojutoomise korraldamisel. Kindlale otsusele ei ole aga ka selles küsimuses jõutud ning ägedad lahingud, mille taustal jäävad unarusesse tööpuuduse ja inflatsiooni vastu võitlemise probleemid ning isegi energia programmi lahendamine, jatkuvad.

Eeltoodule kokkuvõtlikku pilku heites ei ole vist liialdus kui konstateerida, et Kanada on jõudnud oma poliitilise struktuuri kujundamisel ja tulevikusuundade määritlemisel olulisele teelahkmele, kus õige suuna valimine nõuab ühest küljest resoluutsust, ettenägelikkust ja tugeva käe juhtimist, kuid teisest küljest ka vajalikku takti ja rahvamasside meeleolude ja hoiaku õigesti hindamist. Meie arusaamise järgi on Kanada jõudnud sinna punkti kus ta peab oma põhiseaduse kriisi võimalikult kiirelt lõplikult lahendama ehkki see lahendusviis mõnedele gruppidele ja ringkondadele ei meeldi.

AMI

Eesti Rahvuskomitee edukas tegevusaasta

Järgmise aasta eelarve suurendati 60.000 dollarile

NEW YORK (VE kaastööliselt) — Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides uue esinduskogu koosseis tuli esimeseks koosolekuks New Yorgi Eesti Majas kokku reedel, 30. jaanuaril. Koosolekust võtsid osa 38 esinduskogu liiget, neist kõige kaugemalt Eino Moks, kes oli kohale saabunud läänerannikult, Seattlest. (Eino Moks on teatavasti ka eeloleval suvel Seattles toimuvate Läääneranniku Eesti Päevade esimees). Läänerannikult olid saabunud ka Avo ja Viivi Piirisild Los Angelesist, kuna mujalt kaugematest piirkondadest olid tulnud Henn Rebane Floridast, Ilmar Pleer Texasest ja Väino Aare Minnesotast.

Piduliku koosoleku avas Valimiste Peakomitee esimees A. Prima, kes andis ka ülevaate valimistest. Tervitasid Eesti Vabariigi esindaja peakonsul Ernst Jaakson, kõige vanem esinduskogu liige Ed. Vallaste, Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu esimees Ilmar Pleer ja Rahvuskomitee Ühendriikides esimees Juhan Simonson, kes andis ka ülevaate Rahvuskomitee möödunud aasta tegevusest.

Nagu aruandest selgus, oli see tegevus võrdlemisi elav ja tulemusterohke, kusjuures tegevuse peamine raskuspunkt oli viidud Madriidi konverentsile.

Majanduslikus osas ületati rahaline eelarve tunduvalt, kuna 1980. aastal olid tulud 56.087 ja kulud 49.026 dollarit. Ülejäägist läks 6200 dollarit vabadusvõitluse fondi ja 860 dollarit lisaks tegevuskapitalile. 1981. aasta eelarve tõsteti 60.000 dollarile, kuna kulud, eriti vabadusvõitluse alal, on tunduvalt suurenenud.

1981. aasta tegevuskava võeti vastu 55-punktilise programmina, kus eriline rõhk on asetatud vabadusvõitlusele.

Käesoleval aastal võtavad eestlased roteerimise korras üle ka eesti-läti-leedu rahvusgruppide koostööorgani Ühendatud Balti-Ameerika Komitee juhtimise.

Kavas on lõpule viia ka eesti kirikuõpetajate poolt Kongressile esitatud palvuste raamat, mille kirjastab EELK Konsistoorium Stokholmis. Eesti koolidele otsustati toetuseks määrata 1500 dollarit, milline summa läheb noortele kirjandite võistluste korraldamiseks. Ühtlasi otsustati sellele eesti noorele, kes suve vaheajal tegutseb Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides tegevusele kaasa aitamisel, määrata vastav stipendium. Organisatsioonilisel alal moodustatakse järgmiste Ülemaailmsete Eesti Päevade läbiviimiseks Ühendriikide komitee, kelle ülesandeks on ameerika eestlaste organiseerimine Torontos 1984. aasta suvel toimuvateks Eesti Päevadeks.

Kõik tegevuse ja rahalised aruanded ning eelarved ja tegevuskavad kinnitati ühel häälel.

Laupäeval jatkunud koosolekul valiti ühel häälel Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides esimeheks tagasi Juhan Simonson Lakewoodist. Teisteks juhatusliikmeteks valiti: abiesimehed — Maido Kari, Vaike Lugus ja Paul Saar, peasekretär — Ed. Vallaste, juhatuse sekretärid — Viktor Vinkman ja Jüri Virkus, laekur — Jaan Tiivel, ametita liikmed — Endel Kool, Harry Verder, Juta Ristsoo, Martin Suuberg, Maano Milles, Avo Piirisild (esmakordselt läänerannikult), Maria Pedak-Kari ja Lembit Pusträm. Delegaatideks Ülemaailmsesse Eesti Kesknõukokku valiti: J. Simonson, I. Pleer, Vaike Lugus, E. Miido, P. Saar, J. Tiivel, J. Virkus ja Juta Ristroo, esindajaks Koolide Keskusesse Enn Kõiva.

Esinduskogu otsustas saata kaks tervitustelegrammi Ühendriikide uuele presidendile Ronald Reaganile.

Vanemgaidide Kooril on nende tegevuse kestel olnud kolm juhatajat, kes kõik juhatasid koori ka veel viimasel esinemisel Talihari '81 sündmusel. Pildil vasakult Guido Laikve, Olaf Kopvillem ja Gunnar Mitt, kelle kõrval üks lauljaist, Susan Valvur.

Foto: Vaba Eestlane

Eesti elu Thunder Bay's

Organisatsioonid valmistuvad uueks tegevusaastaks

THUNDER BAY (VE) — Thunder Bay Lut. koguduse aasta täiskogu koosolek toimus 18. jaan. pärast jumalateenistust all saalis arvuka osavõtuga, õpetaja John Teras kaasaarvatud. Juhatas nõukogu esimees Voldemar Põldaas. Eelmise aasta aruanded kinnitati ühel häälel, samuti 1981. a. eelarve $5737.— suuruses, kus suurima kulupostina esineb õpetaja sõidukulu $2530.—.

Koosolek kinnitas nõukogu otsuse Kanada Eastern Synodist lahkulöömise kohta möödunud suvel Tallinnas asetleidnud Kirikute Maailmaliidu põhjendamatult ebakristliku ja meid solvava käitumise pärast. Nõukogu peale valimisi oli järgmine: esimees Voldemar Põldaas, abi Karl Mitt, laekur Viktor Reiljan, abi Julius Tõnts, sekretär Paul Mäepea, abi Kaja Kent, kiriku vanem Eduard Kask ja liikmed: Rita Kalda, Alide Lehtsalu, Andrei Kalda, ja Viktor Pihalp. Revisjoni komisjon: H. Turbo, Signe Põldaas, ja Eva Raudsepp. Organistiks on Ingrid Puna. Kogudust teenib hooldaja õpetajana õp. John Teras Chicagost.

1981. a. jumalateenistuste ajad määrati kindlaks järgmiselt:

E.V. 63. aastapäeva teenistus 1. märtsil; 12. aprillil palmipuude püha teenistus armulauaga; 3. mail — emadepäev; 28. juunil Sillaorul Shabaquas võidupüha ja jaanipäeva teenistus ja 4. juulil samas; 5. sept. Sillaorul kui ilm soodus; 4. okt. lõikus-tänupüha teenistus armulauaga; 29. nov. surnute püha — armulauaga ja 20. dets. jõulu jumalateenistus (kellaaeg määratakse hiljem). Jumalateenistused kirikus (River & Farrand tän. nurgal) on kell 3 p.l., väljaarvatud jõulu teenistus. Koosolek möödus sõbralikus vaimus. Kiriku naisringilt olid kohvilaud ja võileivad.

1. veebr. pidas Thunder Bay Eesti Seltsi Spordiring aasta peakoosoleku. Juhatajaks valiti Jakob Millistver, protokollis H. Teramaa. Kõik aruanded kinnitati ühel häälel samuti 81. a. eelarve. Juhatusele avaldati tänu hea ja tegevusrohke tegevusaasta korraldamise eest.

Märkimisväärt on, et valimistel ei keeldunud ükski ülesseatud kandidaat kandideerimast.

Juhatus valiti koosseisus: Kalju Puna, Lembit Liigvald, Harry Teramaa, Erik Sokk ja Ain Kurm. Rev. komisjon: Andrei Kalda, Voldemar Põldaas ja Julius Tõnts. Otsustati annetada Thunder Bays tuleval suvel korraldavate Kanada spordimängude toetuseks $50.—.

Selgusid ka 1980. a. kalapüügi võistluse üldtulemused. Võistlus oli neljas klassis: koha, haug, järve forell (lake trout) ja speckled trout. Igas klassis luges 3 suuremat kala ja andsid punkte järgmiselt: I koht — 3 p.; II — 2 p. ja III — 1 punkt. Suurim koha: A. Kalda 2,500 kg, lake trout — J. Millistver — 3,750 kg, haug A Kalbus — 9,482 kg. Üldvõitjaks tuli A. Kalda 5 punktiga, 2. J. Millistver 5 p. (Kalda võistlusele esitatud kalade üldkaal oli suurem). Tulevikus otsustati sellisel juhul tõmmata loosi. 3. A. Kalbus 3 p. ja 4. J. Tõnts 2 punkti.

1980. a. laskevõistluste tagajärjed avaldati sügisel peale hooaja lõppu. Koosolek oli üksmeelne ja asjalik, ei puudunud ka võileivad ja kohvi.

Ei saa mainimata jätta, et Spordiring on siinsetest organisatsioonidest kõige aktiivsem.

Algaval aastal jääb vaid soovida juhatusele jõudu ja edu ning laskuritele õnne, kui kala- ja jahimeestele kivi kotti!

E.V. 63. aastapäeva aktus, piduliku õhtusöögi ja tantsuga on Eesti Seltsi korraldusel „Nor Shor" Motor Hotellis, 450 Memorial Ave. 21. veebruaril s.a. algusega 7.30 õhtul. Tantsuks mängib „Southern Melody" orkester. Osavõtjaid palutakse registreerida ja piletid osta hiljemalt 10. veebruariks seltsi esimehelt J. Millistverelt, telefon 344-5342 või teistelt juhatusliikmetelt. Samuti on võimalik laudade kinnipanemine 6 ehk 8 isikule.

Daame, kel võimalik, palutakse kanda rahvarõivaid.

Eesti Seltsi korraline aasta peakoosolek on märtsi kuus, täpne aeg praegu määramata.

Palume muuta tel. nr. „Vaba Eestlase" 1981 a. kalendris lk. 50. EKBERG'S UPHOLSTERING & INTERIOR töökoha tel. nr. on 755-9154 (mitte 775-9154)

EKBERG'S
UPHOLSTERING & INTERIOR

128 Manville Rd.
Scarboro, Ont. M1L 4J5
Tel. 755-9154
kodus 757-0269

Ühe sõjamehe kummaline saatus

BONN (EPL) — Saksamaal Stuttgardis suri räskel liiklusõnnetusel saadud vigastustesse major Meinhard Leetmaa-Hannig, hiljuti ilmunud raamatu „Sõjas ja ikestatud Eestis" autor.

Meinhard Leetmaa oli sündinud 17. nov. 1903 Mäetaguse vallas Virumaal taluperemehe pojana. Lõpetanud gümnaasiumi Jõhvis ja sõjakooli, valis ta oma kutseks elukutselise sõjamehe karjääri. Ta teenis ohvitserina Tartus 2 üksikus jalaväe pataljonis.

Kui venelased okupeerisid Eesti ja eesti sõjavägi küüditati Venemaale, õnnestus tal 1941. aasta juulis Porhovi all ületulek rindest saksalaste poole.

Sõjavangistusest naasis kodumaale, kus töötas alul Omakaitses, alates 1944-nda aasta veebruarist aga 2. piirikaitse rügemendi ülemana, millise üksusega ta võitles Narva rindel, kus septembrikuus suures vene pealetungis üksus ümber piirati. Major Leetmaal õnnestus piiramisrõngast välja pääseda, ent langes siiski vangi. Tal läks korda samal päeval põgeneda metsa, kus ta vähema võitlusgrupi juhina pidas partisanisõda kuni 8. maini 1945.

Pärast seda elas valepassiga ja käis lihttöödel, kuni 1954 amnestiani. Kuna ta naine ja poeg olid põgenenud Saksamaale, sai ta 1965 külastusloa sinna. Ta ei pöördunud tagasi ja jäi Saksamaale, kus ta kasutas nime Hannig.

Kai Kääridi tööd North Yorki kunstinäitusel

Möödunud pühapäeval avati North York Civic Centre'is North York Arts Council'i „Eye On Art" nimeline aastanäitus. Zhüriivalikuga näitusel oli suur valik maale, skulptuure, fotosid ja käsitöid. Näitusega tähistas North York oma teist aastapäeva. Näituse ametlikuks avajaks oli linnapea Mel Lastman. Sellele järgnes auhindade välja andmine, kuna igas kunstizhanris anti välja üks auhind.

Näitusele esitatud 300-st tööst valis zhürii 150 ümber. Tegelikult on näitusel ainult North Yorgis elavad kustnikud, kes kuuluvad kohalike linnaosade kunstiklubidesse; need tegid enne juba sisemise zhüriivaliku. Grupiesinemise kõrval oli võimalus veel individuaalesinemiseks neile, kes kuuluvad Nort York Arts Council liikmeskonda.

Individuaalsel valikul valis zhürii kaks Kai Kääridi tööd, akvarellid New Brunswicki ja Uxbridge'i maastikest.

Väga otsingute- ning väljendusterohke näitus North York Civic Centre'i vestibüülis on avatud 21. veebruarini, kella 9 hommikust kuni keskööni, pühapäeval aga kella 6-ni.

Rootsi ajalehepioneer Laiuselt

STOKHOLM (EPL) — Rootsi vanim ajaleht on „Norrköpings Tidningar", mis asutati aastal 1758 ja saab seega tänavu 223 aastaseks.

Huvitav on selle juures, et asutajaks oli Põhjasõja põgenik Eestist, Laiuse kirikuõpetaja Reinerus Broocman, tõenäoliselt balti-saksa päritoluga, kes aastal 1711 Rootsi saabus koos karoliinidega ja varsti sai Norrköpingi saksa Hedvigi kiriku vaimulikuks.

Broocman oli energiline rahvavalgustaja ja tema oli esimene trükikoja asutajaks Norrköpingis aastal 1723, milline kujunes hädavajalikuks aluseks hiljem — aastal 1758 — lehe käimapanemisele. Sel puhul võib veel meenutada, et pressivabadus tuli 1766.

Praegune „Norrköpings-Tidningar" on meenutanud asutajat temanimelise kultuuriauhinnaga, mida on jagatud igal aastal 1973-ndast aastast peale.

Rootsi pressiajaloost kõneldes mõeldakse esmajoones Johan Hiertale, kes 150 aasta eest käima pani liberaalse lehe „Aftonbladeti". Aga kaua enne teda tegi lehte Eestist tulnud Broocman — Norrköpingis. (RPL/K).

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 senti.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „____" _____ 19____. Tellimise katteks lisan $ _____ siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi _____

Aadress _____

LAHKUS KALLIS ABIKAASA, ISA JA VANAISA

ARTHUR EDWARD TIBAR

Sündinud 11. aprillil 1909 Eestis

Surnud 8. veebruaril 1981 Thunder Bays

Sügavas leinas

abikaasa LUISE

poeg THOMAS perekonnaga

GRENOBLES, PRANTSUSMAAL, SUUSAMATKAL ÕNNETULT SURMA SAANUD POEGA JA VENDA

ANDRUS MARTIN VASILA't

sündinud 20. detsembril 1961 Kaplinnas, Lõuna-Aafrikas

surnud 4. veebruaril 1981 Grenobles, Prantsusmaal

leinavad

Tänu Sulle, armas Aabu, kõigi ilusate mälestuste eest! — **mamma KOIDU, MIKU ja HENRIK**

Matusetalitus laupäeval, 14. veebruaril, kell 10 hommikul Vana-Andrese kirikus. Ärasaatmine York kalmistule.

ARMIN VAHER'it

mälestavad kurbuses

KARL ja LIA ORAV perekonnaga
ELLI KALVET

Südamlik kaastunne omastele!

ARMAST

ANDRUS VASILA't

mälestavad sügavas leinas

VANAISA Torontos
OMAKSED Kodumaal
SÕBRAD Lõuna-Aafrikas

ÕNNETULT LAHKUNUD ARMAST SÕPRA

ANDRUS't

mälestavad leinas

ROBERT KIVI
MARK KANN
PETER VILDE
LEMBIT JÖGI
ERIKA JÖGI
CHRISTINA GREENBAUM
ANITA GREENBAUM
RALPH LEIS
ANITA NIITENBERG
MARTIN PEDE
RIINA NIIT
TOOMAS PIRSÖ
KEN VALVUR
AVA KIILASPEA
PIA KIILASPEA
MAIA LENK

HEAD NAABRIT JA SÕPRA JÕEKÄÄRULT

ARMIN VAHER'it

leinavad kurbuses

JOOSEP ENGSO
LIISI LINGO
HELGA ROMAN
SILVI ja MARIA IVARDI
ELSA ja JOHANNES KLEMMER
SUSANNE ja JOHANNES KOLGA
LEIDA ja ARNOLD KUUL
VELLA ja SERGIUS LAANISTE
HELMI ja EDUARD LOO
LINDA ja LUDVIG LUIDE
HELJO ja KARL NÕVEK
ELLI ja ELMAR POTSEPP
MAIMU ja ANTS PURJE
ENDA ja VALTER SCHAER
AINO ja VOLDEMAR SALURAND

Eestlanna kooliõpetajana Kanada pärisrahva keskel

Loeng eskimodest ja indiaanlastest eesti õpetajatele

Möödunud pühapäeval toimus Eesti Õpetajate Ühing Kanadas aastapeakoosolek Eesti Maja klubiruumis, millest Toronto eesti õpetajate pere rohkearvuliselt osa võttis. Tänavune aastapeakoosolek oli koosviibimise ilmega, kuna organisatsiooni rakenduslik osa toimub iga kahe aasta tagant aruannete ja valimisega.

Esimehe H. Leivati haigestumise puhul avas koosviibimise abiesimees Ilve Vaikla, tervitades osavõtjaid. Järgnevalt Valeeria Kotkas luges oma pühendusluuletuse dr. J. Torki ja R. Korpi, kahe möödunud aastal surma läbi lahkunud, organisatsiooni liikme mälestuseks.

Edasi T.E.S. Koolikomitee esimees H. Lupp oma sõnavõtus märkis endise koolide juhataja O. Paasi 80. aastast sünnipäeva, kes oli 1959—1973. aastates Toronto Eesti koolide „isaks".

Samuti tegi H. Lupp teatavaks, et Eesti Vabariigi aktusel kuulutab Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu 1981. aasta eesti keele ja kooli aastaks.

Kuna ümmargune sünnipäev oli ka teisel kauaaegsel kooliõpetajal Ludvig Luidel, siis ulatati mõlemale lilli. Selle järel O. Paas tänas austusavalduste eest.

Koosviibimise kaalukamaks osaks oli Johanna Robi ettekanne. Ta tuli Torontosse 1960-ndail aastail, oli alul Torontos, lõpetas siis Ottawa ülikooli ja läks Northwest Territooriumile kooliõpetajaks. Ta töötas seal kümme aastat neljas töökohas ja tal on suuri kogemusi ning tähelepanekuid sellest elujärgust.

Ta esimene töökoht oli Suure Karu järve ääres.

Ta seletas, et sõna eskimo tähendab toore liha söömist ja räägis siis eskimodest ning indiaanlasist.

Ta ütles, et eskimod on vähem rikutud kui indiaanlased valgete poolt, nad on ausad ja avameelsed ning andekad inimesed. Ka indiaanlased on andekad, aga palju salakavalamad ja tõmbavad sind igal momendil alt. Aga kui oled nendega saavutanud hea vahekorra, siis on nendega hea töötada. Seal on rooma-katoliku usk, aga neil on kodus veel ka nende vana usk. Üldiselt on nad usklikud inimesed. Kuid mõlema rahva juures on tähelepanuväärne, et ei kumbki neist ei kaota oma identsust.

Kohalikud inimesed on tihedalt seotud loodusega. Talvel on seal pikemat aega pime, polaaröö. Koolis tuli töötada täiskuu valgusel, aga sel ajal olid lapsed võimatud. Täiskuu mõju avaldus ka muus asjus inimestele.

Kuid tehnoloogia ja tsivilisatsioon rikuvad seal looduse ja ka inimesed.

Eskimod koguni lähevad sinna, kus tsivilisatsiooni veel ei ole.

Lõpuks ta näitas eskimode ja indiaanlaste kunsti ja käsitöid, mida õpilased talle omal ajal olid kinkinud.

Lõpuks H. Ründva tänas J. Robit huvitava ettekande eest ja et ta eestlaste nime on viinud Kanada põhja-aladele. J. Robi arvas, et inimene, kes sinna läheb, peab olema tugeva iseloomuga ja natuke eraklik, et vastupidada eraldatusele tsiviliseeritud maailmast.

Andrus Vasila mälestusfond

Prantsusmaal Alpi mägedes õnnetult surma saanud noor 19-aastane eestlane Andrus Vasila oli Port Hope'i era-keskkoolis tuntud erakordselt silmapaistva sportlasena ja populaarse noorena. Ta oli kooli suusatamismeeskonna kapten, hea jalgpallimängija ja ta valiti teiste õpilaste poolt kõige populaarsemaks õpilaseks.

Andrus Vasila ema Koidu Vasila palub oma poja mälestuseks mitte lilli saata, vaid teha selle asemel annetus Toronto Eesti Ühispanka arvele nr. 6421-0 (Vasila Mälestusfond). Annetustest laekunud raha jaotatakse omaste äranägemisel spordiauhindadeks eesti noortele ja Trinity College (Port Hope'is) koolile eesti noore Andrus Vasila mälestuseks. Kui mälestusfond võimaldab, siis kavatseb Koidu Vasila anda sellest stipendiumi ühele eesti noorele Port Hope'i erakeskkoolis õppimiseks.

Venelased huvitatud kanada lumesulatamise masinatest

Moskva linnavalitsuse esindajad viibisid möödunud nädalal Torontos, et tutvuneda siin lumesulatamise masinatega, mainib „Vaba Eestlasele" üks eestlane, kellel on sidemeid neid masinaid valmistavate firmadega. Moskvas on nähtavasti suuri probleeme lume äravedamisega ning sealne linnavalitsus saatis Torontosse kolm eksperti ja tõlgi, et vaadata, kuidas siinsed lumesulatamise masinad töötavad. Väljasaadetud ekspertide hulka kuulusid Moskva abilinnapea, teedeosakonna direktor, teedeosakonna insener ja armeenlasest tõlk. Kuna Torontos on praegu vähe lund ja lumesulatamise masina töövõimet on seega raske tutvustada, siis aeti Põhja Torontos Finchi avenüüle tee kõrval lumevallid ja pandi masinad tööle. Kas venelastest ostjaid on, ei ole veel selgunud, kuna iga selline masin maksab 450.000 dollarit ja tarvitab töötamise ajal 200 gallonit õli tunnis. Masin sulatab tunnis 160 tonni lund ja selle kasutamine tuleb vaatamata suurtele kuludele siiski odavam kui lume äravedu. Metro-Toronto kasutuses on 5 sellist lumesulatamise masinat.

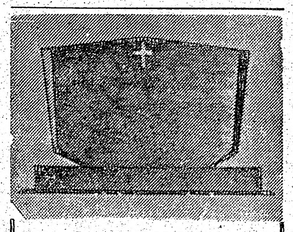

HAUAKIVID

Eesti ettevõte

YONGE MEMORIALS LTD.

2044 Yonge St., Toronto, Ont. M4S 1Z9

(Davisville & Eglintoni vahel)

487-2147, õhtuti 447-1206

Nigul Virro

Tänuavaldus

Minu ja perekonna südamlik tänu kõigile, kes minu armsa abikaasa Marie Kivi tema viimasele puhkepaigale saatmisest Rochesteris osa võtsid, tema kalmu lilledega kaunistasid, kaastunnet avaldasid ja tema muldasängitamisest nii suurel arvul osa võtsid. Minu eriline tänu aga õpetaja Uno Plank'ile, kes Baltimorest vaatamata oma tervislikule seisukorrale, arsti eriloal minu abikaasat matma tuli ja väga südamliku matuseteenistuse toimetas. Suurim tänu kõigile!

Aleksander Kivi lastega

Aidake kaasa

„VABA EESTLASE"

levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

PIKA RASKE HAIGUSE LÄBI LAHKUNUD ARMAST SÕPRA

ARVO KUUSK'e

mälestavad

JOHANNES LIGE
EDUARD ja ERNA TRUU
BORIS ja MARTSELLA WOOD
ALBERT ja JOHANNA LEPIK
OSVALD ja MARIE ÕUNPUU
FEODOR ja VIIA RAUDSEPP
HUGO ja HANNA LIIVA
VALDUR ja ALIISE NÕMME
VILLI ja AASA VINK
EINAR ja AINO NIIT

Vancouveris

Armast aatevenda
NOOREMSKAUTMASTER
ARMIN VAHER'it
surnud 7. veebruaril, 1981
mälestavad leinas
EESTI SKAUTIDE MALEV KANADAS
SKAUTMASTRITE KOGU KANADA KOONDIS

Lugupeetud ja armast klubi liiget
ALIDE PRUUL'i
mälestab leinas
EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Surma läbi lahkunud
koguduse asutajaliiget ja
kauaaegset juhatuse liiget
ARVO KUUSK'e
sündinud 5. septembril 1910 Asukal, Saaremaal
surnud 31. jaanuaril 1981 Vancouveris
mälestab
VANCOUVERI EESTI ÜHENDATUD KOGUDUS ja JUTLUSTAJA
Ilm. 21:4

Lugupeetud ja armast klubi liiget
ARMIN VAHER'it
mälestab leinas
EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Armast
ALIDE PRUUL'i
leinab kurbuses
„EESTI KODU" PERE

Kauaaegset head sõpra
ARVO KUUSK'e
mälestavad leinas
SOHVIA LIIS
BERNHARD ja AKLAIDA TELDER
ANETE RAUN
REIN ja ROSETE STAMM
HERBERT ja ERNA KIRVES

Vana kalevlast ja endist esimeest
ARMIN VAHER'it
mälestavad leinas
VANAD KALEVLASED ja
ESC „KALEVI" JUHATUS

Armast
ALIDE PRUUL'i
mälestavad
MILLA NAARISMAA
LINDA PETERSON
EVALD WALLASTE

Hea sõber ja skautvend
ANDRUS VASILA
Kui üks süda ja üks hing!
LEMBITU MALEV

Avaldame sügavat kaastunnet pr. IRJE-ANN PIHLBERG'ile
tema isa
ARMIN VAHER'i
surma puhul
EESTI INVALIIDETOETAV NAISRING TORONTOS

Surma läbi lahkunud
ALIDE PRUUL'i
mälestab kurbuses
K. ARDAM abikaasaga

Unustamata armast sõpra
ANDRUS VASILA't
leinavad
ERIK ja IVAR LUKSEP vanematega

Head perekonnasõpra
ARMIN VAHER'it
leinavad
HERMAN KIRST abikaasaga
KAALEP OTS abikaasaga

Sügavat kaastunnet härra FROMHOLD AADLI'le
ABIKAASA
surma puhul avaldab
TORONTO EESTI ÕNGITSEJATE ja
JAHIMEESTE SELTS

Armas
ANDRUS VASILA
Leinavad kurbuses
MAI, JAAK, INDREK, TIINA ja LINDA
TÕNU, ÕIE ja ADU JÄRVE

Kauaaegset armsat naabrit
ARMIN VAHER'it
mälestavad
ILMAR ja LEIDA MARKS
KADRI ja MIHKEL
ANN ja MAI

Armast täditütart ja täditütre-tütart
LILLA TÜRNA't
sündinud Emmastes, Hiiumaal
surnud Kärdlas
mälestavad leinas
LARISSA LEPPIK abikaasaga
RUDOLPH MÜID abikaasaga
OSKAR MÜID abikaasaga

Armast sõpra
AABU't
mälestavad kurbuses
AVA KIILASPEA
PIA KIILASPEA
PEETER LEPPIK
MARIKA MÄESTE
ELLEN VALTER
KRISTIINA VALTER

Avaldame oma sügavat kaastunnet LISANNE VAHER'ile
ja tema perekonnale
ARMIN VAHER'i
surma puhul
leinavad
LIINA HANNES
MARTHA SPERBER

Armast
EERIK LEPP'a
mälestab
ARVID VILMS

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud
MATUSEMAJA
Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.
Väärikas teenimine
ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

SPORT

Uudmäe jatkab sportimist

25-aastane kolmikhüppe olümpiavõitja eestlane Jaak Uudmäe ütles pärast Moskva võitu, et ta tõenäoliselt lõpetab võistlemise, kuna ta oli oma meelest saavutanud oma sportlase karjääril kõik, millest ta oli unistanud ja vaevalt on võimeline oma tulemusi parandama. Ta tahtis nüüd süveneda töösse majandusinsenerina.

Pingutavate olümpiavõistluste järgsel puhkusel ta on siiski otsustanud jätkata harjutusi ja võistlemist. Ta on alustanud regulaarselt harjutusi ja ootab huviga uut hooaega.

Ta leidis, et ei ole veel oma viimast sõna kolmikhüppes öelnud. Jaak on organiseerinud hästi spordi ja töö jagamist nagu varem jagas sporti ja õppimist. Ta ei jäänud aktiivseist harjutusist ja võistlusist hoolimata kunagi oma õpinguis taha ja lõpetas eksamid kiitusega.

Kuna venelane Viktor Sanejev on sportimise lõpetanud on Uudmäest tulnud N. Liidu juhtiv sportlane kolmikhüppes. Ta hüppas oma rekordi 17.35 Moskvas. Rekord on küll pool meetrit madalam kui brasiillase Joao Carlos de Oliveira nimel olev maailmarekord ja Sanejevi Euroopa rekordist puudub 9 centimeetrit. Oliveira rekord võib olla liiga kaugel, aga Sanejevi tulemuse löömiseks on Uudmäel kõik võimalused olemas.

Uudmäe on oma füüsilistest omadusist ideaalne kolmikhüppajaks. Ta on 190 sm pikk ja kaalub 72 kg. Ta elab Tartus. Tema vanemad on õpetajad ja tema treeneriks on algusest peale olnud linnas oleva Eesti Põllumajandusakadeemia EPA võimlemisõpetaja Jaan Jürgenstein.

Jaak on sooritanud lõputööd põllumajandusakadeemias ja töötab nüüd majandusinsenerina kolhooside ehituskeskuses. Ta on abielus. Abikaasa Maija jätkab oma õpinguid samas põllumajandusakadeemias.

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS

Annetused ja testamendipärandused on tulumaksuvabad. Annetaja soovid täidetakse.

958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Kanadal 9 kulda

Kanadal õnnestus paremini, kui kunagi enne Vaikse ookeani Mängude puhul Christchurch'is Uus-Meremaal, saades 9 kulda, 6 hõbedat ja 6 pronksi. Kokku 21 medalit. Endine suurem medalite saak oli 17.

Eesti Teadusliku Seltsi auhinnatööd 1981

1. Võistlusest võivad osa võtta üliõpilased ja teaduslikud edasiõppijad, kes on ülikooli sisse kirjutatud.

2. Võistlusele võib esitada seminaritöid, mis käsitlevad eestiainelisi küsimusi. Seminaritöö võib olla kirjutatud kas eesti või mõnes teises keeles. Võõrkeeles kirjutatud töö peab olema varustatud eestikeelse sisukokkuvõttega.

3. Töö peab vastama nõuetele, mis õppeaine järgkursustel on kehtivad. Ulatus peab olema vähemalt 20 lehekülge masinakirjas. Tööle tuleb lisada andmed saadud hinde ja akadeemiliste punktide arvu kohta.

4. Võistlusest võib osa võtta ka tööga, mis pole kirjutatud otseses seoses ülikooliõpingutega, kuid see peab vastama heakskiidetud seminaritöö teaduslikule tasemele.

5. Võistlustööde auhinna žüriiks on Eesti Teadusliku Seltsi Rootsis juhatus.

6. Väljaandmisele tuleb kolm rahalist auhinda. Auhindade suuruse määrab ETSR juhatus arvesse võttes võistlustööde teaduslikku taset. I auhinnaks võib maksimaalselt olla 3.000 rkr.

7. Tööd tuleb esitada 1. oktoobriks 1981 varjunime all koos suletud ümbrikku lisatud teatega autori nime kohta aadressil: Eesti Teaduslik Selts Rootsis, Box 92, 101 21 Stockholm. Informatsiooni saamiseks võib pöörduda Paul Laani poole aadressil: Finska institutionen, Stockholms universitet, 106 91 Stockholm, tel. 08/15 01 60/1338.

● 20. jaanuaril toimus Stokholmis Eesti Teadusliku Seltsi ettekandekoosolek, kus dr. Matti Annika pidas loengu hüpofüüsi (sisesekretsiooninäärme) kasvajatest. Ettekandele järgnes Eesti Teaduslik Selts Rootsis aastapeakoosolek.

EINO KURIS

AIANDUS

Taimestik energia säästjana

Nüüd kus kütteõli ja muude kütematerjalide hinnad tõusevad kiiresti, pööratakse ikka enam ja enam tähelepanu soojuse säästmisele. Särav päikesepaiste annab meile soojust, kuid külmad tuuled võtavad selle jälle ära. Loodus elamu ümber võib meid kaitseda üleliigse soojuse, külmade tuulte, lume jne. eest, kui oskame maja ümber puid ja põõsaid vastavalt vajadustele istutada.

Kanadas ei vaja me eriti palju kaitset üleliigse kuumuse eest, küll aga meist lõunas kulutatakse palju energiat kuuma õhu jahutamiseks. Päike alustab madalalt teekonda idas, tõuseb kõrgele lõunas ja laskub jälle madalale läänes. Soojuse hulk mida päike annab oleneb sellest, kui kaua see paistab ja kui kõrgel see taevas asub. Maapinnal lõunapoolsed kallakud saavad rohkem otsest ning tugevat päikesepaistet kui tasane maapind. Kallakud suunaga põhja on külmad. Meie elamu juures on samuti lõunapoolne külg soem kui põhjapoolne. Selleks, et talvel maksimaalset päikese soojust kasutada peavad maja lõunaida, lõuna ja lõunalääne küljed olema vabad päikesekiirtele.

Vaadeldes leht- ja okaspuude kasulikkust energia säästmisel, siis leiame, et suvel lehtpuud alandavad temperatuuri ning väldivad kõrget kuumust, kui istutame neid elamust lõunasse kui ka ida ja lääne lõunapoolsetele piiridele. Siit puhuvad ka suvel lõuna tuuled, mida peame kasutama nende jahutava mõju tõttu. Selleks istutame lehtpuid ja põõsaid nii, et need tekitaks tuule tunneleid elamu juurde ja selle ümber. Lehtpuud kasvades 30 kuni 40 jala kõrguseks ja kõrgemaks pakuvad majale ja ka meie välisele elutoale ideaalset kaitset kuumadel päevadel. Talvel lehtedeta puudena võimaldavad soojade päikesekiirte juurdepääsu elamule.

Puude valikut tehes istutame tuulte kahjustuste vältimiseks puid, millede oksad pole kergesti murduvad nagu näiteks tammed, pärnad jt., mitte aga kergesti murduvaid vahtra liike (Silver Maple). Puud peavad olema vähemalt majast 15 kuni 20 jalga eemal. Samuti tuleb kindlaks teha, et puude juurestik ei kahjustaks maja juures olevaid torustikke. Nii nagu puud nii ka põõsad, rohi ja igasugused väikesed taimed vähendavad suvel soojust, kuna ka elamule annavad oma lehtedes olevat niiskust, millel on külmendav mõju. Väänkasvud maja seintel blokeerivad päikese soojust suvel, talvel aga annavad päikesele maja seinte soojendamise võimaluse. Suvel samuti jahutavad elamu ümbrust ojad, jõed, tiigid, järved jne.

Okaspuud sobivad hästi elamu põhjapoolsele ja lääne küljele, kust tulevad mitmel aastaajal, aga eriti talvel, külmad tuuled. Ka mullavallid ja künkad on tuult pidurdavatena kasulikud, milledele istutame siis okaspuud ja põõsad. Teame, et juba 10 miili kiirusega tuul 32 F juures tundub meile teravalt külmana, sellega tõstes ka kütte vajadust tunduvalt.

Katsetest on selgunud, et praktiliselt maja ümbrust istutades on võimalik maksimaalselt vähendada 23% kütteõli tarvidust. Tuulekaitseks istutatud okaspuud moodustavad ristjoone tuule teele, muutes seega tuule suuna. Tuul läheb üle või mööda tuulekaitsest. Tuule suuna muutus tekitab väikese pealttuule ala ja suurema allatuult ala, mis on tuule eest kaitstud. Viimase ulatus oleneb tuulekaitseks istutatud okaspuude kõrgusest ja istutuse pikkusest. Tuulekaitse istutused, mis võimaldavad vähesel määral tuule läbipääsu on kõige efektiivsemad. Siin välditakse keeristuuli ja alla tuult tekkivat vaakumi, seejuures aga saavutatakse soovitud kaitse tuule eest.

Tuulekaitse peab ulatuma maapinnani, seepärast on okaspuud (kuused ja männid) ja vajaduse korral nende alla istutatud okaspõõsad ideaalsed. Okaspuude kaks või kolm rida mooduštavad küllaldase tuulekaitse. Lehtpuud ja põõsad ei saavuta ka mitte nelja ega viie realistena soovitud tulemusi kuna neil puudub talvel lehestik. Istutatud read peavad olema siksakiliselt või üksteisest üleulatavalt asetatud.

Lisaks eeltoodule mõjutab taimestik kliimat, väldib hääli ja autode mürinat teedelt, pidurdab gaaside levikut, puhastab õhku jne. Öeldakse, et üks inimene vajab elamiseks ühte täiskasvanud puud. Ühe auto päevase õhurikkumise puhastamiseks vajatakse juba 20 puud. Taimestik puhastab ka vett vee kogudes jne. Leitakse, et kõigile eespool nimetatud hüvedele lisaks kaunistab meie elamu ümbrust ning tõstab selle väärtust vähemalt 10% kuni 15%.

Energiat säästvate istutuste paigutus on sõltuv elamu asukohast, kõrgehituste ja suuremate veekogude lähedusest, üldse sellest, kuidas päike ja tuul mõjutavad maja asukohta jne. Enne tegelikele istutamistöödele asumist on vajalik põhjalik elamu ümbrust mõjutavate tegurite selgitamine.

Eino Kuris

Loenguteseeria Vancouveris

Vancouveris alustati möödunud aasta sügisel loengute seeriaga, mis üldiselt huvi äratas ja andis jõudu ka alanud aastal nendega jätkata. 6. veebruaril oli kaksikloengud, esimesena Ülo Valdma „Teema ja variatsioonid muusikas", teisena Katrin Turu ja Anu Rehtlane „Hammaste tervishoid".

20. veebr. on jälle kaksikloeng, esimene Hilja Maisma-Hanssoni „Preventiivne meditsiin II" ja teine E. Ruusi „Sõit Pühale Maale", diapositiividega.

13. märtsil peab Ivi Valgre loengu „Mälestusi teatrist" koos lavaliste ettekannetega. Teiseks Alar ja Marja Suurkask esitavad diapositiividel Omaani.

20. märtsil Aino Lepa loeng „Dr. Carl Simontoni ideed pahaloomuliste haiguste ravist" ja teiseks Pille Loo-Brunnelli „Ekoloogilistest nõuannetest (valitsustele ja ettevõtetele)".

Aprillis on veel kaks loenguõhtut. 3. aprillil peab Enda Raudsepp-Bratt loengu „Riietus ja batiik", kuna teine loengupidaja on veel selgumata.

Viimaseks talvehooaja loenguks on Laine Loo „Arterioskleroos" ja Laurence Kitchingi „The Loom, the Spinning Wheel and the Lover's Lament" — mõned üldised motiivid eesti ja saksa rahvaluules.

Maaja Duesberg-Roos esineb Torontos

Kaljo Raidi helitööde kontserdil, mis toimub pühap., 8. märtsil, kell 4.00 p.l. Toronto Ülikooli aulas, Convocation Hall, esineb külalisena New Yorgist tuntud eesti noorema põlve helikunstnik Maaja Duesberg-Roos. Pianist ja dirigent Duesberg-Roos esitab kontserdil kaks osa Raidi esimesest klaverisüidist ja juhatab sama autori kaks pikemat laulu: „Jutustage" naiskoorile, klaverile, tromboonile ning viledele ja „Maarja kiituselaul" naiskoorile ning klaverile.

Maaja Duesberg-Roos sündis Berliinis. Muusikalise ettevalmistuse sai ta Performing Arts High-school'is New Yorgis, Lawrence University's Wisconsinis ning Julliard School of Music'is New Yorgis. Magistrikraadi saavutas ta Manhattan School of Music juures. Täienduskursustel on ta korduvalt käinud Aspenis Colorados ja Saksamaal Hannover Musik Hochschule's. Pianistina on M. Duesberg kontserte annud ning esinenud USA-s, Kanadas, Saksamaal, Rootsis ning Hollandi raadios. Oma kontserdeil on M. Duesberg tavaliselt mänginud eesti komponiste, tutvustades Rudolf Tobiase, oma ema Helen Duesberg-Tobiase, Eduard Tubina ja Kaljo Raidi loomingut. Koorijuhina on ta tegutsenud New Yorgi Brearley Schooli, Washingtoni Westminister Choruse, Toronto Cantate Domino, New Yorgi Esto-Antlantise ning Saksamaa kooride dirigendina. Praegu töötab ta Nightingale-Banford School koorijuhina, mis teatavasti võitis 1978. a. Roomas M. Duesbergi juhatusel kooride rahvusvahelisel võistlusel hõbemedali. 4. märtril esineb sama koor New Yorgis, esitades muude seas K. Raidi „Deborah's War Song" naiskoorile, klaverile ja löökriistadele.

M. Duesberg-Roos jõuab Torontosse arvatavasti 6. märtsil ja lahkub esmaspäeval, 9. märtsil.

12.

Ja erilist tapmishimu pole meie rahvaiseloomustajast ka seni mitte keegi märkinud. — Kui ma nüüd lõpetuseks lisan, et ma meelega ei kirjuta sellest, kuidas vene vangi õnnelik saatus nii mind kui Teid „propuskiga" varustab ja meie kümne kilomeetri vahekaugusest hoolimata ühel ilusal päeval kuski „linnas" päris kogemata kokku saame, mispuhul ma kõigile oma kirjas segaseks jäävaile asjaoludele suulisi seletusi võiksin anda — ja vastupidi — siis sellega Teid sekskorraks hüvasti jätangi, mainimata kõike muud, mis mainimist ei väärі.

Teie K, ikka tornis"

Riina oli vahepeal sisse tulnud ja lugemist kuulanud.

„See baleriin on ju Sonja, mis Jaana! Nii et käib siis meeste käest kerjamas . . ."

Ka Helin tõstis protestihäält. Aga Mari ei öelnud midagi.

„Miks sa vaikid? On sul oma erinev arvamus?" küsis vihane Riina.

„Ei ole mul seisu- ega istekohta", ütles Mari. „Asjast võib arvata nii ja teisiti. Naised on ikka kavalamad kui mehed — juba Eevakesest saadik. Nad oskavad meeste nõrkusi ära kasutada, see kompenseerib nende väiksemat jõudu. Aga mehed, kes ennast hästi tugevatena tunnevad nõrga naise kõrval, kipuvad kohe neid õrnakesi aitama. Kas mäletad, kui linnas seal Peetri juures üks peremees ütles: „Teil, preilid, on laager ikka kergemalt selja taha jäänud, aga meestel pole olnud muud kui kümme aastat kannatust!"

„Ja-jaa" kostis Riina, „ta ju veel jätkas: „Naise peab küll võtma, las keedab — ja peseb psokke, tööd jäksaks ise rügada nii palju kui kulub!" Aga see oli ju ohmu jutt . . ."

„Misjaoks ohmu? Mees oli kindel, et naiste kümme aastat ei olnud miski kannatus. Tema ei teadnud või oli unustanud, et naised tudrasse raudtee maha panid ja sajakiloseid kotte tarisid. Kaevanduses naised ei olnud, vähemasti laavades mitte, ja see oli niisuguste meeste meelest ikka see päris raske töö. Tema kujutles naisi, nagu tal omal ajal kodus oli: supikulp käes või sukavardad näpus. — Mis seal pikalt mõtelda, naistelaager on suurema jao meeste kujutluses nagu tütarlaste pansionaat või nunnaklooster. Teevad kah ju ühtteist, ega see töö pole — ja kust see kannatus siis tuleb, kui rasket tööd pole."

„Kuule," ütles Helin, „minu meelest nad mõtlevad selle kümne aasta kannatusega ikka midagi muud. Ja just see tegi Sonjale kerjamise kergeks . . .

„Muidugi," ütles Mari, „inimene ei ela ju ükspäinis veest ja leivast. Aga mis siis sel juhul Sonjale ette heita oleks? Said naist näha — maksku!"

„Ma ei saa aru," protesteeris Riina, „kas sa ironiseerisid või õigustad Sonjat?"

„Mis siin ironiseerida? Mehed saavad ju ka paremini süüa kui varem — ja oma tunnete väljendamisel on nad ausamad kui naised."

„Mina ei ütleks ausamad, nad on veidi lihtsameelsemad," ütles Helin.

„See kõik ei anna Sonjale mitte grammi väärtust juurde!" hüüdis Riina.

„Seni teadsime, et kommunistid on iseäralikud inimesed, nagu Isake ütles — aga nüüd, näed, vanad vangid on samuti iseäralikud . . . Mehed eriti — aga meie ka," ütles Mari.

„Olgu kuidas on," ei saanud Riina siiski lisamata jätta, „ega see Sonja päris eesti naine ju polegi, ikka need hollandi juutidest esivanemad annavad talle seesuguse võime enesealanduse abilgi kopikas teenida . . ."

„Kuulge, neiud, Konradi kirjas oli ju hoopis huvitavamaid asju kui see Sonja afäär. Mulle ei meeldi sugugi see tapmiste je veretasude asi. Poliitilised — ja tapavad nagu platnoid! Ainult tühipaljas kahtlus, et on nuhk — ja nagi selga . . . See on Petseri pulmade tasemel."

„Aga need olevatki ju ukrainlased ja poolakat, nagu kirjast kuulda", ütles Riina.

„Ja kui kaugel see Poola ikka Petserist on . . ." ironiseeris Helin.

„Aga mõelge," võttis Mari jälle sõna, sest teema oli tema meelest irrigantne.

„Meil siin ju kahtlustati Rimmat ja Zahharovat, või Tanja kahtlustas Ljaljat — aga tõendid olid ainult kahtlustused. Kust me teame, et Rimma „koputused" Elo tappimineku põhjuseks olid? Ainult arvame. — Ja mis need mehed üksteisest rohkem teavad? Ainult viivad oma otsused täide uurimist teostamata. Nagu Vene valitsus . . . Kahtlustada võib igaüht ja motiivid on enamasti isiklikud ja pisikesed, inimlikud mõtlematused, harva ehk ka närusus. Ljalja pole kärbestki tapnud, mida ta kellelegi meist on teinud? Mitte kriipsugi halba — aga jutt temast on kord lahti lastud, seda enam ei unustata! Tühi jutt on ikka hoopis teise kaliibriga asi kui mahalöömine!"

„See on kadunud Joosepi enese poliitika — kui tuhande mehe hulgas on üks kahtlane, siis kõik tuhat kinni! Nii nad seal vist oma „lehmigi" hävitavad," arvas Helin vahele.

„Minu meelest on see lahkamise metoodika pealegi täiesti vale. Mil viisil see Kremli bossidele võiks korda minna? Lihtsalt tobedus lööks siis parem oopereid ja ohvitsere maha!" Mari oli enda juba vihaseks kõnelenud.

Otsust küll mingit vastu ei võetud. Aga Konradi kiri andis põhjust ägedaiks mõttevahetusteks ka veel järgmistel päevadel.

☆

Ühel õhtul tuli Esta apteeki uudistega oma vennast. See oli vabanenud ja töötas, see tähendab mängis Vorkuta teatri orkestris. Teater oli käima pandud juba aasta algusest.

„Aga elamisluba ei saa mingi hinna eest. Raivo oli kuueks kuuks saanud mingi ukrainlase toa, see ise olevat pikale puhkusele sõitnud. Ja korteri hoidmise eest maksab Raivo veel üüri — 250 rubla kuus! Eile oli ta naine Inta laagrist lahti lastud, viimase raha eest sõidupileti ostnud ja nüüd on ta siin — vativammuses ja kopikata."

Helin pani Esta istuma ja püüdis tema meelest asjata ärritunud naist lohutada:

„Noh, mis siis, on ju tore, et nad jälle koos elavad! Ja puslat on ju rahvariie, olgu pealegi, et mitte eesti, aga vangirahva".

„Ega ma sellepärast muretsegi. Aga Raivo kirjutab, et vanu vange tuleb robinal laagreist välja ja mitte mingisugust tööd kuski ei saa. Naised ei lähe ju omati vabadena enam sajakiloseid suhkrukotte vinnama, savi kirkatama! Aga muud tööd ei ole . . ."

Apteeki tuli teisigi, siin oli nüüd, pärast Helmi ärasõitu, eesti klubi kogunemiskoht.

„Miks sellest mõelda, mis edasi saab?" küsis Riina. „Mis see mõtlemine päästab? Niikuinii midagi leiab, keegi pole ju iialgi päris ilma jäänud!"

„Sest ei ole kunagi, et ei oleks kuidagi", tsiteeris Mari Shveiki. „Ja Esta ei jää ju Vorkutasse kuigi kauaks!" jätkas Riina.

„Kui ei antagi ärasõiduluba — tuled tagasi ja elad siin aiataga, meie kombiinime sulle igapäev siit paika leiba," arvas Mari.

Esta vabanemine oli veel ainult päevade küsimus — laagriülemustele oli tulnud ettekirjutus alla aasta „istumisajaga": vangidele lugeda üks päev kolme eest. See uus arvestus tegi kuud peaaegu nädalate pikkuseks.

Maril oli taskus Helmi kiri — Kotelnitshast.

„. . . siinsel rahval naljameelt ei ole ja omaette naermine hakkab juba igavaks minema", luges Esta: „Töökoha pärast ma ei nurise ja kui jõukas inimene oleksin, maksaksin kas või peale siinsete vahelduvate ning rikaste muljete eest! Meie võõrastemaja mahutab kakssada inimest, on päevast päeva puupüsti täis. Magamiskohti tuleb kombineerida ka neile, kellel oma platsi pole. Asutus on linna ainuke ja mahutab kõik — pätist Moskva Keskkomitee-meesteni. Minu ülesandeks on „saksu" sorteerida ja igaühele kultuursed elamistingimused luua. Lahendan külaliste kaebusi, kasseerin üüriraha ja nõuan korda ning vaikust (!)

(Järgneb)

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579,
kodus 489-6709

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

RATAS OPTIK

247 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2
Tel. 465-6251
SOOVITAME PRILLE PARIMAS KVALITEEDIS
KÄEKELLADE MÜÜK JA PARANDUSTÖÖD
TÄIDAME KODUMAISEID PRILLIDE RETSEPTE

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
TELEFON 535-6252

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

* Kuulsaiks võivad saada need, kel pole aega muret tunda oma tulevase kuulsuse pärast.

A. Valton

Kaks väikest lauljatari T.E.S. Lasteaia viimaselt üritusest, vasakult Kiiri Sandy ja Viive Kittask laulmas, klaveril Tiina Norheim.
Foto: Vaba Eestlane

Sureliku vahelugemisi:

Kujutavkunstist, kunstnikest ja kunsti arvustajatest

Heidame pilgu tagasi kunstinäitusele milledest viimane tähistas nende 25. aasta juubelit.

Oletame, et vaatleja on neid kõiki külastanud algusest peale ja kui ta nüüd leiab, et esitatava tase on tõusnud, siis võidakse kahtlustada et kas ta ise on jäänud arenemises seisma või on asjaga tõsi taga, loominguline areng on kulgenud tõusu teed. Kui ta aga juhtub otsustama, et väljapanekute tase pole jõudnud oodatavani, siis oleks järeldused vastupidised.

☆

Arvustaja on omaette isiksus oma isiklikult õigustatud arvamuste ja otsustega. Igal juhul võib ta aga kindel olla, et mis tahes ta otsused olgu, need leiavad hukkamõistu ja samas ka heakskiitu, kõik oleme inimesed.

Aastaid tagasi keegi noorem arvustaja juhtus ühe meie lillede ja portreede maalija puhul märkima, et kunstnik pole edasi arenenud. Viimane aga järgnevalt vaidles, et kuhu ta peaks arenema j.n.e. Teisalt pandi seda pahaks, autor ei tohi arvustajaga vaidlusse astuda.

On mitmeidki juhtumeid mil arvustaja märgib, et kunstnik on jäänud oma arenemises takerduma, on jõudnud oma arenemise tippu j.n.e. Kõrvalseisja märkab, et kunstnikule mainitud otsustamised on suuresti hirmu tekitavad ja paenutatavad natuurid nende hulgas jätavad endise ning asuvad otsekohe mingi „uudsuse" kallale, maalides rõngaid, mulle või nelinurki j.n.e.

Kujutavkunsti puhul on kujunenud arvamine, et otsime siin usutavust mis sulab meie tunnetusse, pakub naudingut ilumeelele. Geomeetriliste kujutuste toomine maalidesse on vast teatud määral võõrastav aga ka siin peame leidma seletuse. Miks mitte: kuke saba on rõngas kuketa, koera saba on rõngas koerata, võimlemisrõngas, sõrmus j.n.e. Mullid: põis, elektripirn, õhupall, seebimull j.t. Nelinurk on hoopis harilik, selleta ei saada läbi ei köögis ega kantseleis, ka meie tulevik — haud on nelinurkne. Teadaolevalt Mondrian oli andekaim nelinurkade maalija, tegi seda õrnema või tugevama pintsliga, värvid jäid eraldatuiks, peamiselt võrreldavate pindade toonitamiseks. Teisal värvid, kas kogemata või plaanitsetult juhtuvad servades kokku, mil ebakorrapäraselt segunedes lisavad loomingule kirevust.

Vastaspoolselt imetleme meid sageli külastavat, kindlameelset merede maalijat keda ka vahest on süüdistatud arenemise puuduses, kuid seegipärast läheb „vanas vaimus edasi" andes meile pilte mitmepalgelisest merest, need on usutavalt puhtad ja sügavad.

☆

Üldiselt on inimesel kiindumuseks vahtida kaht nii vastandlikku nähet kui on tuli ja vesi. Küllap vist seepärast, et mõlemad on üha liikuvad ja ohjeldamatud. Maalimises nähtavasti eelistatakse vett tulele, kas kiisa ojast ookeanini. Meenub lapsepõlvest, tsaari ajast reproduktsioone antvärkide tubades: Aivazovski „Üheksas laine", mis oli matmas laeva ja maste oma alla. Õudelt mõjuv pilt, võimsad lained, lendlevad, vahutavad harjad.

☆

Asjasel kunstinäitusel Etobicoke keskuses pälvis suuremat tähelpanu naiskunstnik, kelle esitatud 44. maalist oli müüdud üle 30. kaks nädalat enne näituse lõppu. Enamuses akrüülid põllulilledest. Ainus „Istuv naisakt" $3000.—, üks maal $1200.—, teised $750.— ja alla.

Tuttav kunstnik mainis, et saab aru, miks need ostjatele meeldivad, kuid kunstnikele siiski vähem. Pole põhjust oletada, et näitusel esinev kunstnik oma loomingulises tegevuses püüdis produtseerida maale, et ostjatele meeldida. Pigemini enamus nägi neis kauniduseks küpsevat usutavust.

☆

Jõmpsika põlves klassivend voltis vihiku lehest kaheksa nurgelise karbi mille ühes nurgas paari tolline ümarik auk. Sellesse pisteti teisest vihiku lehest keeratud torukese ots. Karpi puistati puruks rebitud värvilisi paberi tükke. Torust neid vastu valgust vahtides ja vahetevahel raputades võimaldus näha mitmesuguseid erinevaid kujundusi või pilte. Ega nende nägemine polnud osaks antud igale, isegi siunati, et lollid vahivad paberi tükke. Põnev oli siiski ja mida seal kõik ei ilmutatud: maastikud, loomad, ehitused, õied ja kuhu ainult ettekujutus küündis. Ega siis teatudki veel, et oli tegemist primitiivse kaleidoskoobiga, neid sel moel nähtud pilte nimetaksin praegu ettekujutavkunstiks.

Abstrakt maalingutele lähenemisin samadel põhimõtetel. Siin aga kohtan isiklikule arusaamale vastavalt kahte väljendusliaadi: Väljutakse loodava südamikust värvidega mängeldes lõppsihi suunas kuni saavutatakse südamliku soojusega esitatud tulemus. Teisel juhul tundub mõistus olevat ülekaalus, saavutust tuleks võtta mõttelise nurgelisusena. Kipud võrdlema, kas ühel juhul ollakse kutsutud seda looma ja teisel juhul sunnitud seda tegema.

Arvid Vilms

Naine Norra peaministriks

OSLO — Norras võimul olev sotsialistide partei valis uueks peaministriks naise — Gro Harlem Brundtlandi, kellest loodetakse, et ta toob partei välja praegustest raskustest ning aitab tõsta selle populaarsust. Norras toimuvad järgmisel parlamendivalimised 1. septembril ja partei loodab selleks ajaks elimineerida parteile osaks-saanud tagasilöökide tulemused.

Kanada eestlane!

E.K.N. VABADUSFONDI nimel pöördun üleskutsega Teie poole, et Teie südamele koputada ja tuletada meelde vajadust meie rahvusliku kohustuse täitmiseks VABA EESTI, meie kodumaa huvides.

Kui kodumaal Mart Niklus, Jüri Kukk ja teised tiivustavad isamaaliku meeleolu eesti noortes ja vanades, selleks isegi oma elu ja isikliku heaolu ohverdades, — siis meie rahaline panus siin paistab kodumaa eestlastele mitteküllaldasena, — olgugi, et ka meie endid vabadusvõitlejateks nimetame.

Praegune maailma poliitiline pilt on täis pinget ja vabaduse nõudmist. Töötajate rahutused Poolas, võitlused Afganistanis, vabaduste taotlused Eestis ja isegi Venemaal on loonud olukorrad, kus kartmatult kõneldakse vastu Moskva punasele võimule. Nüüd on Ameerika Ühendriigid kindlamalt astumas vastu punavõimu levikule vabas maailmas, nagu seda teatas äsja ametisse astunud President.

Tõhus poliitiline võitlus Eesti nime säilitamiseks vaba maailma foorumil vajab suurt kapitali. Läti Vabadusfond võimaldas laiaulatuslikku esinemist Madriidi rahvusvahelisel konverentsil. Kui suur oli meie panus? Kaugele kostis meie hääl?

Olen Vabadusfondi nimel pöördunud Kanada eestlaskonna poole mitmel korral kirjateel. Kui meie kõneleme 18,000-st eestlasest siin Kanadas, siis meie vabadusvõitlust toetajate kartoteegis esineb ainult osa sellest üldarvust. Oletan, et enamus neid kirju ei jõudnud kunagi kohale, sest keskmine kanadalane kolib iga nelja aasta järele. Nii olgu käesolev üleskutse igale Kanadas elutsevale eestlasele — ANNA ENDAST ELUMÄRKI! Tee seda nüüd kohe, — Vabariigi aastapäeva puhul. Ole sellel päeval uhke enesele, et vaatamata aastatele, oled ikka veel võitlejate ridades oma helde rahalise panusega ning mitte passiivne pealtvaataja isiklikus mugavuses. Ja aastapäeval soovides õnne oma sõbrale, koputa ka tema südamele, — kui ta ise lehte ei loe.

E.K.N. Vabadusfondi nimel
KALJU JÕGI, esimees

VÄLJA LÕIGATA!

Tshekk või rahakaart kirjutada Eestlaste Kesknõukogu Kanadas (Estonian Central Council in Canada) nimele ning tagastada koos väljalõikega EKN büroole aadressil: 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6.

Toetaja nimi: .....

Aadress: .....

..... **Area code** .....

Toetaja allkiri .....

☐ **Minu nime võib ajakirjanduses avaldada.**
☐ **Palun minu nime mitte ajakirjanduses avaldada.**

Järelejäänut ja kogutut

Karl Ristikivi, Klaassilmadega Kristus. Järelpõimik, Lühieepika. EKK 1980. 223 lh.

Ootamatult vara lahkunud Karl Ristikivi on eesti lugejaile tuttav peamiselt hea romaanikirjanikuna, kelle teosed „Tuli ja raud", „Rohtaed" ja „Õige mehe koda" andsid talle silmapaistva koha eesti proosakirjanduses. Kuigi ta pagulasaja loomingu hulgas on novelle ja värsikogu, on need erandlikud näited ta loominguvõime ulatuslikkusest.

Ometi on eesti ajakirjades, iseseisvusaegseis ja hilisemais ta proosa lühiforme, laialipillatuna ajasündmuste kaootilises käigus. Osa on sellest siiski õnnestunud koguda iseseisvusajast, millele on liidetud saadaval olevad pagulasaja tööd ning kokku on saadud tubli novellikogu, järelpõimik — nagu kirjastus on seda iseloomustavalt täpsustanud.

Novellikogule on andnud pealkirja varem Üliõpilasselts „Veljesto" koguteoses „Võim ja vaim" (1940) ilmunud novell „Klaassilmadega Kristus". Selles on kakskümmendüks eripala, vanimad neist 1937. aastal kirjutatud novellid „Sillal", „Õrnasüdameline Tiina", „Kenametsa noor Mihkel" ja „See juhtus suveööl". Need on maa-ainelised, veidi humoorika lähenemisega jutustused, kus on eesti külajuttude traditsiooni selle paremast küljest.

Kuid sealt edasi arenebki novellide kaudu Ristikivi looming, selle meisterlikkuseni, nagu me tema kaasaegseina oleme tundnud. Neis esimestes on ehk ainsana ta ainemaailmas sünnikoht ja selle inimesed, kelledeni autor imelikul viisil oma hilisemas loomingus pole lähenenudki.

Kuid siis järgnevad otsimised sümboolikasse novellis „Sillal", kunstnikunovell „Klaassilmadega Kristus", sõjateemalised „Pikk öö", „Kodusadam Tallinn" ja „Õunapuu". Võrratult tore on naise hingeelu analüüsiv „Solveigi monoloog". Järgnevad kompositsiooniline mäng „Novell" ja mitmed palad ta iseenesest ja loomingust selgitavate viidetega.

Ligi 40-aastasel ajavahemikul ilmunud lühiproosas ilmneb Ristikivi loojaisiksus. Nooremas easmoes olnud külaelu kirjeldused ascnduvad ikka enam iseenesesse ja ellu lähenemisega, mis kord olid nagu hoovõtted sellise meistriteose nagu oli „Hingede öö" kirjutamiseks. Sellele järgnes taandumine maailma ajalukku ja rahunemine. Kuid neis järelpõimiku palades ilmnevad sellele ajajärgule eelsed otsingud, kus teda huvitasid erinevad elunähtused, mida ta sobitas vastavale teemale kohasesse vormi. Ja kuigi teda realistiks peetakse, on neis lühiproosades ilminguid, mis viitavad ta otsinguile teistegi voolude juures. Aga raamatuna see on nagu hilinenud tervitus lugejale, mehelt kes kunagi oli.

Karl Ristikivi rohkest publitsistikast, esseist, arvustusist ja artikleist sobiks samuti ühe väljaande koostamine ja avaldamine. Ka need on laialipillatuna ajakirjanduses.

Hannes Oja

Ivar Ivask kirjutab Itaalia kirjandusajakirjas

Itaalias veerandaastati ilmuv kirjandusajakiri „Nuova Rivista Euroopa", mille toimetajaks on Giancarlo Vigorelli ja mis ilmub Milanos, avaldas oma möödunud aasta viimases (oktoober-detsember) numbris pikema, 42-leheküljelise ülevaate äsjase Nobeli laureaadi Czeslaw Miloszi loomingu üle. Selle peamiseks osaks on Ivar Ivaski artikkel „La colonna senza fine: la letteratura dell' Est Europeo e l' esempio di Milosz". (Lõputa sammas: mõned reflektsioonid Ida-Euroopa kirjandusest ja Czeslaw Miloszi näide). Artikli juures on fotod Ivaskist koos Milosz'iga Neustadt auhinna üleandmisel.

Lisaks on võetud veel mitmesuguseid materjale I. Ivaski toimetusel ilmuvast ajakirjast „World Literature Today", mis 1978. a. pühendas mahuka erinumbri Miloszile, kui ta valiti Neustadti rahvusvahelise kirjandusauhinna laureaadiks.

Tähelepanu sellele ajakirjale, kui ühele keskseimale tänapäeva maailma kirjandusajakirjadest, on pidevalt laienemas. Teatavasti on see olnud materjalide allikaks juba kahe Nobeli laureaadi määramisel. Esimene oli kreeklane Odysseus Elytis ja teine poolakas Czeslaw Milosz. Neustadt auhinna suurus on $10.000, mis antakse välja iga kahe aasta tagant.

Toimetusele saadetud kirjandus

USK JA ELU nr. 4 — 1980. Eesti apostlik-õigeusu kiriku väljaande aastakäiku sulgevas numbris kirjutavad: H. Visnapuu „Jõuluööl", Lydia Trett „Legend vagast Siimeonist", „Juhtkirja asemel", L. Trett „Märkmeid ateismist", V. Vellesoo „Mõtteid marioloogiast", patriarch Demetrios I ja paavst Johannes Paulus II ühisdeklaratsioon, „Kiriku põhitõed ajas ja ruumis", D. Papp „Sõit Soome", Mia Kare luuletus „Varisevad õied", V. Hiiesalu „Usurännak pühale maale", J. Haiko „Kuressaare kogudus", SLK luuletus „Tuulest ja tuumast", EAOK ja ESTO-80", „1000 aastapäeva", L. Mutt-Vaigro „Üks püha kogumaapealne", „Rootsi ringhäälinguga nõupidamine", Silvia Salasoo „Pühapäev — püha päev", V. Vellesoo „Huvitavat väljastpoolt", sünnipäevakirjutus ja nende vahel rohkesti väga haruldasi fotosid.

TORONTO EESTI AIANDUSKLUBI 1970—1980. Juubelialbumis kirjutavad: M. Lepik „Kümme aastat Toronto Eesti Aiandusklubi", „A. Haavaniidu Puukool", M. Joasaare „Eino Kurise ‚Willow Farm' Puukool", Harry ja Hilja maasikafarm „Valencia Gardens", J. Oinus „Hesside Aiandusäri ja Puukool „Bray's Garden Centre", A. Vilms „Vahelugemisi aiandusest", J. Oinus „Ontario põllumajandusest ja eestlasi sellel kutsealal", M. Tamm „Mesindusest Ontarios", „Lühimärkmeid meekärgedest", E. Kuris „Suur-Toronto parke", Maimu Usin „U.S.A. seemnte kuningas David Burpee", J. Oinus „Edusamme ja ebaõnnestumisi inimtoidu produtseerimisel", „Vanarahva ütelusi", J. Oinus „Kunstväetiste tarvitamisest", M. Joasaare „Taimehaiguste ja -kahjurite tõrjest", E. Kuris „Süvelillede külviaegu", M. Usin „T. E. Aiandusklubi tegevus 1980. aastal", mitmesuguseid kirjutusi organisatsiooni tegevusest, auliikmete ja liikmete nimekirjad, eestlasist aianduseriteadlased Ontarios ja Torontos töötavaid eestlasi aiandusalal.

VABA EESTLANE

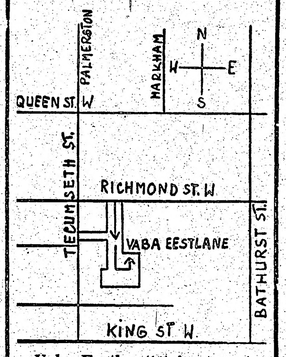

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu: nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul $3.50
esiküljel $4.—
tagaküljel $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs Leida Marley**
Ajutine aadress:
37 Mann Ave.
Toronto, Ont. M4S 2Y2
Telefon: 483-2588

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 12. veebruaril 1981 — Thursday, February 12, 1981

KIREV MAAILM

TOKIO — Jaapani ametnik Kazue Uemura tähttäheliselt kalastas kulda, aga pööras selja maailma rikkusele kuna ei uskunud, et see võiks tuua õnne. Uemura istus õngitsedes kodulinna Shimonoseki sadamas, kui õng jäi põhja kinni. Katsudes sead pika raudoraga lahti päästa, tõmbas ta välja saagi, väikse kotikese, kus oli 24 väikest kuldkangi. Õngitseja viis oma saagi politseisse, kes kahtlustas salavedu ja alustas uurimist. Mingisuguseid tulemusi sel ei olnud ja seadus määras leiu Uemurale. Leiu väärtust hinnatakse 235.000-le dollarile. Kui tuli päev mil Uemura läks politseisse kullale järele, ütles ta üllatuseks, et ta ei tahagi aaret. Sellest peale, kui ajalehed teatasid Uemura leiust, oli ta elu muutunud õnnetuks. Kadedad kaasinimesed olid helistanud igapäev, esitades ähvardusi ja küsisid pideval, mida Uemura mõtleb oma rikkusega teha. Sellepeale Uemura arutles küsimust oma perekonnas ja ühiselt otsustati rikkusest loobuda.

PARIIS — Ernest Hemingway pärast tekkis ühes Pariisi restoranis vahejuhtum. Prantsuse kirjanik Francoise Sagan ütles seal Hemingway pojatütrele Margaux Hemingwayle, et Hemingway olevat olnud lõppudelõpuks siiski ainult kolmanda järgu kirjanik. Margaux tõusis püsti ja virutas Sagani põrandale. Kui prantslane end oli põrandalt püsti ajanud, ütles ta vabandades Margaux'ile: „Ma nägin nüüd oma eksitust. Hemingway oli tõepoolest suur kirjanik".

GÖTEBORG — Kümned tuhanded õliga saastatud linnud on surnud ja uhutud randa Rootsi Bohusläänі alal. Õnnetus on teine suurim selles piirkonnas. Lisaks on tuhandeid õlist saastatud lindusid kohatud põhja pool Norra rannikul. Suurim osa surnud lindudest kuuluvad haruldaste liikide hulka. Oslo fjordist on leitud kaks õlilaiku, mis on põhjustanud Norras ja Rootsis lindude surma.

NEW YORK — 85.882 autot varastati 1979. a. New Yorgis, seega iga kuue minuti jooksul üks auto. Enamus autosid varastati kesköö ja hommiku kella 5 vahel.

CLEVELAND — Ropu suuga tehniline geenius on hakanud peavalu tekitama Ohios liiklusametitele. Sealsetele elektrisiltidele, kus antakse teateid autosõitjatele, on hakanud tekkima mitmesugused ulakad teadaanded, kus kasutatakse rohkelt ka „neljatähelisi sõnu". Liiklusameti insenerid arvavad, et kusagil on tegevuses kompuuteri eriteadlane, kes kasutab ametlikke teedesilte oma ulakuste jaoks.

PARIIS — Saksa lambakoer Euroopas tehtud statistika järele on kõige armastatumaks koeratõuks Taanis, Itaalias, Rootsis, Prantsusmaal, Belgias ja Austrias. Saksamaa ise aga ei pea oma tõukoerast just väga lugu — seal on kõige levinumaks koeratõuks taksikoer. Edasi armastatumad koeratõud: Hispaanias — dogi, Hollandis — puudel, Norras — saksa linnukoer ja Inglismaal — shoti terjer.

CHICAGO — USA arstide ühingu AMA andmete kohaselt üks kümnest arstist kogeb suuri probleeme ravimite väärkasutamise, alkoholi või vaimsete häirete tõttu oma aktiivse tegevuse ajal. Ühing on mures ka arstide suure enesemõrvaprotsendi üle. Ametlikult märgitakse, et üks 31 arstist sureb enesemõrva läbi, aga arstide probleemi uuriv komitee usub, et ühingul olevad andmed on ainult „jäämäe" tipp" ja et on võimalik, et iga 15-s arst läheb vabasurma. Arstid ütlevad, et nende ameti teeb raskeks ja pingeliseks suur vastutustunne, samuti eeldusesd nakkushaiguste saamiseks. Arstidel, advokaatidel ja pastoreil on USA-s rohkeid probleeme narkootika ja alkoholismi ning enesemõrvamõtete tõttu, kusjuures arstid on selles grupis tundlikumad.

Kanada eestlane Harry Roman koos N. Liidu sildi all võistleva eestlaste meeskonnaga Hamiltonis jäätpurjetamise maailma esivõistlustel. Vasakult: Harry Roman, Matti Kuulmann, Vaiko Vooremaa, Künno Kalk, meeskonna esindaja Vabariikliku Spordikomitee osakonnajuhataja Maaja Imelik, treener Endel Vooremaa ja Ain Vilde. Foto: Tommy Tomson

Eesti muusikat kanada sümfooniaorkestri kavas

20. ja 21. veebruar kujunevad omamoodi eesti muusika-ajalooliseks päevadeks siin Torontos: eesti koorilaul kõlab jälle mõne kanada sümfooniaorkestri regulaarses kavas.

Mõlemal korral, toona Toronto Symphony ja nüüd East York Symphony kutsutuna, on meie koorimuusika liitumine kanada muusikaellu sündinud Roman Toi juhatatud kooride poolt.

Oma eelnimetatud kontserdid on East York Symphony välja kuulutanud pühendatuna Eesti muusikale ja Roman Toile.

East York Symphony teatavasti oli selleks abimeheks, kes möödunud juubelilaulupeol oli Roman Toi poolt juhatatud laulupeo sümfoonia-kontserdi orkestriks. Orkestrile oli see praktiliselt esimene kohtumine eesti sümfoonilise muusikaga. Mälestused sellest koostööst inspireerisid orkestrit paigutama selle kontserdi kavast midagi ka oma regulaarsesse kavva.

Teoseks, mida nad valisid oli Roman Toi kantat „Sina suudad". Kutsest tulla seda ka juhatama loobus Toi soovïga, kord ka kuulajana oma kantaadi ettekandmist mõnuleda. Kantaadi järjekordseks esitamiseks liituvad taas kaks Toronto koori — nagu Laulupeolgi. Nendeks on Estonia Segakoor ja laulajaid Noortekoor Lootusest. Kantaadis leiduva dueti vokaalse kvaliteedi eest hoolitsevad nagu möödunud suvel Stokholmi laulupeol Avo Kittask ja Andres Raudsepp.

Nimetatud vokaalse suurvormi kõrval on East York Symphony tellinud Roman Toilt eelseisvaks kontserdiks veel ühe helitöö. See helitöö tuleb nüüd samal kontserdil esiettekandele nimetuse all „Avamäng". Selle tellimise suurele sümfoonia orkestrile lõpetas Toi detsembri viimastel päevadel. Temaatiliseks materjaliks kasutab Toi siin sada aastat tagasi jäädvustatud rahvaviisi fragmenti. Kuigi see viisi fragment lausa valitseb kogu helitöö konsepti, kasvatab helilooja sellest toilikult maskuliinse, orkestri värvide variatsioonidest pakatava sümfoonilise pala.

Eelseisev, Roman Toile ja Toronto eestlaste muusikalisele tegevusele tähelepanu keskendav kontsert, antakse East York Symphony poolt kaks korda, kahel järgneval õhtul — aga eri paikades.

20. veebruari kontsert toimub East York Collegiate Institute aulas. East York Collegiate Institute asub Coxwell Avenuel, üks blokk lõunapool O'Connorit, Coxwelli ja Plains Roadi lõuna-ida nurgal.

21. veebruari kontsert aga antakse St. Anne Anglikaani kirikus, 270 Gladstone Avenue. St. Anne kirik asub College ja Dundase vahel ning kirikusse pääseb nii Gladstonilt kui Dufferinilt.

Äsja selgus, et nn. Rogers Gable televisiooni-süsteem kavatseb jäädvustada edaspidiseks kasutamiseks, kogu kontserdi.

Kontsertide algus mõlemal päeval on kell 8 õhtul.

ESTO-80 majandus „ots-otsaga"

Rahvapidu andis kõige suurema ülejäägi

STOKHOLM (EPL) — ESTO-80 peakomitee on jatkanud tööd kokkuvõtete tegemiseks ja majanduslike aruannete koostamiseks, peale selle on üks üritustest veel käigus ja see on pidustuste ülevaate andmine eri albumi näol, mis peab ilmuma kevadpoolaasta jooksul.

Esialge pilt majandusest ütleb, et ESTO-80 „otsad" on hästi koos, puudujääke ei ole ette näha ka siis, kui arvestada sisse albumi kulud. Nagu ESTO-80 peakomitee laekur Herbert Iir Eesti Päevalehele ütleb, kujuneb läbikäik pärast raamatu ilmumist ümmarguselt 3 *miljoni* krooniseks (ca $750.000,—).

Pidustuste eelarve oli teatavasti tasakaalus 2.743.000 krooni, tegelik läbikäik on senini olnud aga 2.827.000, seega rohkem kui oli arvestatud. Kalkulatsioonid on suurtes joontes aga paika pidanud ja kui kusagil on laekumised osutunud ettenähtust vähemaiks,

siis on seda kompenseerinud jälle teiste ürituste hiilgav õnnestumine ja sissetulekud üle ootuste.

— ESTO-80 majandamine kujunes hõlpsamaks kui seda alguses võis arvata, kui pidustuse korraldamine Stokholmi võeti ja puudusid igasugused algkapitalid. Ent eestlaskond kogunes silmapilkselt idee taha ja juba kolm aastat enne pidustusi hakkas laekuma rohkeid annetusi kuludeks, hiljem aitas kaasa ka ulatuslik eelmüük, mis pangas intresse kandis tervelt 79.000 krooni ulatuses ja nii tulusat lisa andis ettevalmistuskulude katmisel, jutustab Herbert Iir.

Üksikisikuilt laekus toetusi 236.000, peale selle toetasid organisatsioonid ja ettevõtted.

Ta rõhutab aga, et arvud, mida ta esitab, on antud ümmardatult ja annavad nii ütelda suures laastus üldpildi.

Kui vaadelda laekuri andmeid, siis selgub, et tulutoovateks ettevõteteks olid laulupidu (ülejääk 13.000), Festival Gala (ülejääk 3000), teatrid (ülejääk 18.000), rahvapidu (ülejääk 106.000), lipuaktsioon (ülejääk 5000), sõdurite õhtu (ülejääk 3000), laevasõidud (ülejääk 3000), noorsoo- ja sporditoimkonna üritused (ülejääk 11.000), kirjandusõhtu ja kontserdid (ülejääk 19.000), Kalev-Estienne'i ja noorte taidurite esinemised (ülejääk 2000) ning provisjon SL trammikaartide müügilt 5000.

Puudujääke (enamuses kulupostid) andsid Esto-Center (20.000), kogu PR-tegevus (71.000), Esto-ballid (10.000), filmimised (60.000), näitused (45.000) majutamine (30.000), laste „parkimisüritused" (300), rongkäik (29.000). Nagu märgitud, puuduvad veel albumi trüki ja toimetamiskulud, videofilmide redigeerimiskulud ja võimalikud riigimaksud (vabastamist on taotletud).

PR-kulude seas on Esto-reklaam nii sisse- kui väljapoole, m.h. bülletäänide, plakatite jne. trükkimine ja distributsioon. Bülletäänid läksid maksma 35.000 krooni, kuna aga kuulutustest laekus 122.000 kr., siis jäi 87.000.— üle muuks kuluks.

—Esto töö tehti teatavasti ideelisel alusel ja selle tõttu ei ole pidustusel palgakulusid.

Küll aga maksis hädavajalik büroo kui organiseerimiskeskus, millele tööjõuga abi andis mh. ka Eesti Kultuurikoondis. Kontorikulud olid kokku 131.000 krooni (kontoritarbed 42.000, post 18.000, üürid 50.000, mitmes. kulud 21.000).

Mis puutub käigusolevasse albumi-projekti (mida koostab Kalju Lepik), siis kalkuleeritakse, et normaalse ostuhuvi ja kohase hinna juures juurdemaks ei kujune kuigi suureks.

(EPL/K).

Venelased plaanitsevad kohtumist Reaganiga

WASHINGTON — Washingtoni diplomaatilistes ringkondades kalkuleeritakse, et venelased on pärast Ronald Reagani Valgesse Majja tulekut esmakordselt üle pikkade aastate hädas Ühendriikide kavatsuste ja tulevase poliitilise liini välja selgitamisega. Kuna Reagan ja tema nõuandjad ei ole ühegi sõnagi vihjanud võimalusele Ühendriikide ja N. Liidu juhtide vaheliseks kohtamiseks, siis on venelased ise hakanud planeerima Reagani ja Brezhnevi vahelist kohtumist, mis võiks toimuda eeloleval suvel või sügisel.

Nalja

„Kuula, kallis, kui imeilusasti laulab ööbik!"

„Aga mille üle sa imestad? Ta ei ole veel abielus, tal ei seisa ees korteriremont, isegi hammas ei valuta tal — miks ta ei peaks laulma!"

VABARIIGI AASTAPÄEVA PIDUSTUSTEKS OSTKE MEIE SAADUSI. Maitselt umbes samad kui kodumaal.

VIKING FOODS & IMPORTS

133 LAIRD DRIVE, TORONTO M4G 3V5 Telefon 425-0450

- Suitsukalkunid, -singid ja -lõhed
- Soome kilud ja silgud
- Skandinaavia delikatessid ja konservid
- Euroopa juustud
- Eesti ja soome pagarisaadused
- ISLANDI RASVAHEERINGAD

SUITSUTAME ostjate poolt toodud lihasaadusi

Avatud teisip.—neljap., 8—6, reedel 8—7, laup. 8—4. Esmaspäeviti suletud.

DESIGN PRODUCTS'i iga-aastane KEVADVÄLJAMÜÜK

JÄTKUB

Mõned näited väljamüükidest:

- **Suusad ja suusavarustus:** suusakomplekt (suusad, saapad, kepid, sidemed, kontsaplekid) alates **$44.90**
- **Suusaülikonnad 50—60% hinnaalandust**
- **Iittala klaaskaubad 25—40% hinnaalandust** joogiklaase, vaase, küünlajalgu jm.
- **Saunaseebid** — tavaliselt $1.75, **nüüd $1.00**
- **XZ shampoon** — 6 pudelit pakis $4.00
- **Laastulambid — 30% hinnaalandust**

SUUR HINNAALANDUS KÕIKIDELT KAUPADELT

dp design products 288 Danforth Ave. 466-8001

Räägitakse eesti keelt

Punaarmeelased ei taha mõrvata afgaanlasi

LONDON — Afganistanist on saabunud läänemaailma teateid, et vene okupatsioonijõudude ohvitseridel on palju tegemist oma sõdurite distsiplineerimisega. Viimasel ajal on tarvitusele võetud isegi sellised drastilised vahendid nagu nende sõdurite surmamõistmine, kes keelduvad rahulike elanike tulistamisest ja nende mõrvamisest.

Iraanis kinni hoitud ameeriklanna vabastati

TEHERAN — Iraani võimud teatavad, et nad vabastasid Ühendriikide kodaniku Cynthia Dwyeri, keda oli Teheranis vangistuses hoitud juba möödunud aasta maikuust saadik. Teheranist märgitakse, et 49-aastane ameeriklanna, keda süüdistati spioneerimises on üheksa kuulise vangistuses viibimisega oma karistuse ära kandnud ja teda ei ole enam põhjust kinni pidada. Cynthia Dwyer läks Iraani vaba ajakirjanikuna, kes kavatses omal käel tol ajal Iraanis kinni hoitud ameerika pantvangide vabastamiseks samme astude.

Soome valmis sõdurite saatmiseks Namiibiasse

HELSINGI — Soome kaitseministeeriumi LRO valveüksuse staap on valmis saatma Namiibiasse 700 mehe tugevuse pataljoni kuuajalise ettevalmistusajaga, kui LRO esitaks sellekohase sooviavalduse Soome valitsusele. Samuti on Soome põhimõtteliselt valmis osalema Namiibia iseseisvumisega seotud tsiviilpoolse külje organiseerimisel.

LRO valveüksuste staabis tõdetakse, et umbes 100 mehe tugevust eelüksust on võimalik saata juba kümme päeva enne pataljoni. Meestega on sõlmitud kokkulepped, mille alusel nad on valmis ööpäeva jooksul pärast käsu saamist kogunema Niinisalo õppekeskusse.

Möödunud aasta veebruaris andis Soome 2 miljonit Soome marka (ca 500.000 dollarit) Namiibia riikliku iseseisvumise programmi rakendamiseks, mis kiideti heaks LRO täiskogus Soome ettepanekul ja puudutab lähemalt haridus-, uurimus- ja selgitustegevust.

Kommunismi ja usu vahel pole vahet

Paarikümne aasta eest ilmus endise jugoslaavia kommunistliku juhi Milovan Djilase raamat „Uus klass", mis kirjeldas uue kommunistliku ülemklassi tekkimist. Djilas on pärast seda edasi arendanud oma teooriaid kommunistlike riikide sisemise elu kohta.

Läänes räägitakse N. Liidu riiklikust kapitalismist. Aga see väljendus on tegelikult sisuliselt vale, leiab Djilas. Riiklik kapitalism eeldab teatud konkurentsi, mis teeb tegevuse efektiivsemaks ja tarbijatele soovikohasemaks.

Aga N. Liidus ei leidu selliseid riikliku kapitalismi tunnusmärke. Nõukogude süsteem jaotab privileege kodanike vahel. Privileegide jagamine toimub igal nivool.

Sellised vahekorrad inimeste vahel on feodaal-ühiskonna taolised. Vahekorrad pole kuidagi moodi kapitalistlikud ega riikliku kapitalismi taolised.

Djilas hoiatab võrdluste eest läänеliku imperialismiga. Vanal ajal oli kuninglik ainuvalitsus rajatud ristiusule. Praegu on kommunistlik ainuvalitsus rajatud kommunistlikule ideoloogiale. Kuna kommunistlik ideoloogia on ekspansionistlik, ei saa N. Liit kunagi taganeda oma röövitud aladelt.

Djilas selgitab, kuidas paljud kommunistid omaette mõtlevad ja kuidas nad usuvad kommunismi täiesti kahtlemata. Kommunismi ja usu vahel pole tegelikult mingit vahet.